

TÜRKİYE'DEKİ LGBTT BİREYLERİN GÜNLÜK YAŞAMINDA MARUZ KALDIĞI HETEROSEKSİST AYRIMCI TUTUM VE UYGULAMALAR

Eşcinselliğin genel olarak damgalanan bir kategori haline gelmesi, heteroseksüellik dışındaki cinsel yönelimlerin ayrımcılığa maruz kalması ve zorunlu heteroseksüellik gibi olgular, 20. yüzyılın büyük bir bölümünde gerek akademik çevreler gerekse toplumsal bir sorun olarak göz ardı edilmiştir. Ancak ABD ve Batı Avrupa'da 1970'li yıllarda gey ve lezbiyen hareketinin başlaması ile toplumsal alanda önemli değişimler meydana gelmiş ve heteroseksüellerin eşcinsellere karşı besledikleri düşmanlık çeşitli meslek alanlarının ve bilimsel çalışmaların inceleme konusu haline gelmiştir. Eşcinselliğin bir rahatsızlık ya da bozukluk olarak düşünülmesinden, eşcinsel karşıtı düşmanlığın toplumsal bir sorun ve bir ayrımcılık ideolojisi olarak anlaşılmasına doğru yaşanan toplumsal değişim süreci, George Weinberg'in (1972) "homofobi" kavramını geliştirmesi ile daha somut, anlaşılır hale gelmiştir (Herek,2000).

Weinberg (1972) homofobiyi, "heteroseksüeller açısından eşcinsellerle yakınlaşmaktan ya da yakın çevresinde bulunmaktan korkma ve eşcinseller açısından da kendilerinden nefret etme" şeklinde tanımlamıştır. Weinberg'in kitabının yayımlanmasından yaklaşık 30 yıl sonra homofobi kavramı konuşma diline yerleşmiş ve birçok temel sözlükte de yerini almış bulunmaktadır. Bununla birlikte sosyal ve davranış bilimlerinde yaygın bir biçimde kullanılır hale gelmiştir. 2000 yılının Mayıs ayında PsychINFO'da (psikoloji alanındaki akademik araştırmalara ilişkin uluslar arası veritabanı) yapılan tarama sonucunda, homofobi anahtar sözcüğünün 1.500'den fazla yayında yer aldığı saptanmıştır.

Homofobi kavramı, eşcinsel karşıtı tutum ve davranışların, özel, kişisel bir korkudan kaynaklandığı ve kişisel bir hastalık olduğuna ilişkin model çerçevesinde anlaşılması gerektiği şeklindeki örtük varsayımları açısından eleştirilmiştir. Bu yaklaşıma alternatif bir bakış açısı olarak pek çok sosyal psikolog homofobiyi, bir bireye cinsel yönelimi nedeniyle

olumsuz tutum geliştirilmesi olarak basitçe tanımlanabilecek cinsel önyargı kavramı yerine kullanmanın uygun olduğu görüşünde birleşmektedirler.

Cinsel önyargılar ve homofobi üzerine yapılan uygulamalı çalışmalar akademik ölçüm yöntemlerinin geliştirilmesini sağlayarak bu olgunun içinde barındırdığı örtük varsayımların ortaya çıkarılmasını sağlamıştır. Bu alandaki birçok çalışma, araştırma konusunu cinsiyetsiz terimlerle kavramsallaştırmıştır, örneğin “eşcinsellere ya da eşcinselliğe ilişkin tutumlar” gibi. Araştırma konusunun bu şekilde genelleştirilmesi, bir yandan ayrımcılığın failliğini, yani heteroseksizmi örtük hale getirirken, bir yandan da lezbiyenler, biseksüeller vb. farklı LGBTT grupların genellikle önyargıların hedef aldığı ayrı hedef gruplar olarak gay erkeklerden ayırt edilememesine yol açmaktadır. Bu tür bir operasyonel tanımlama eksikliği, heteroseksüellerin farklı LGBTT gruplara karşı tutumları arasındaki farklılıkların anlaşılmasını engellemektedir. Bunun da ötesinde, “eşcinsel” kavramının araştırmaya katılan birçok kişinin zihninde “erkekleri” çağrıştıran bir kavram olarak anlaşıldığı da bir çok araştırmada vurgulanmıştır. Heteroseksüellerin eşcinsellere karşı tutumlarının belirlenmesinde en sık kullanılan ikinci yöntem ise, bu tutumların lezbiyenlere ve geylere karşı olmak üzere ayırt edilerek değerlendirilmesidir. Bu yaklaşım aynı zamanda heteroseksüellerin lezbiyenlere ve geylere ilişkin tutumlarının temel olarak cinsel önyargı olgusunun birer parçası olduklarını, bireylerin bu iki gruba karşı tutumlarının yönünün ya da derecesinin farklılaşabileceğini, ancak niteliksel anlamda benzer oldukları varsayımını da içermektedir. Ayrıca biseksüel, travesti ve transseksüellere yönelik ayrımcılığın ayrı ayrı anlaşılmasını sağlayacak pek fazla çalışmaya rastlanmamaktadır.

Bu alanda özellikle ABD’de yapılan akademik çalışmalara genel olarak bakıldığında, cinsel önyargının, bireyin kendi cinselliğine ve toplumsal cinsiyetine yönelik tutumlarına dayandığı göz önünde bulundurulduğunda, bu tutumların lezbiyenlere ve geylere karşı farklı biçimlerde ifade edilmesinin öncelikle heteroseksüel bireyin toplumsal cinsiyet algısına bağlı olarak geliştiği öne sürülmüştür. Cinsel önyargı, bir kişinin “heteroseksüeller grubuna” dahil olduğunu, kendine veya diğerlerine gösterirken aynı zamanda bu kişinin “eşcinsel olduğu” düşüncesinin akla gelmesini engellemektedir. Bundan dolayı cinsel önyargının en gürültülü ifadeleri heteroseksüel kişinin kendi kimliğiyle doğrudan ilişkili

olan eşcinsel gruplarına yöneltilmektedir. Bu grup, heteroseksüel kişinin “o gruba aitmiş gibi” algılanmak istemediği gruptur.

Herek (2002), biseksüel bireylerin önyargı ve ayrımcılık deneyimlerini anlayabilmek için, özellikle de biseksüellere karşı olan düşmanlığın eşcinsel karşıtı düşmanlıktan ayırt edilmesi gerektiğini belirtmektedir. Aktivistler biseksüel karşıtı ve eşcinsel/gey karşıtı önyargıların birbiriyle çoğu zaman örtüştüğünü dile getirmekte ve biseksüeller, heteroseksüellerin kendilerini eşcinsel olarak gördüklerine inanmaktadır. Bu düşünce aynı zamanda kendilerine karşı olan bu düşmanlığın genel anlamda eşcinsel karşıtı tutumlardan kaynaklandığı anlamına gelmektedir. Bu durumda bu alanda basılı olan sınırlı sayıdaki araştırmada heteroseksüellerin biseksüellere yönelik tutumları ile lezbiyen ve gaylara yönelik tutumları arasında anlamlı ilişkilerin bulunmuş olması şaşırtıcı değildir.

Öte yandan, heteroseksüellerin bu tutumlarının farklılaştığını öngörmek için de bazı nedenler öne sürülebilir. Örneğin biseksüel kadın ve erkeklerin, eşcinsel kadın ve erkeklere kıyasla toplum içinde daha az kötülendiği/etiketlendiği düşünülebilir. Bunun yanı sıra biseksüellerin eşcinsellere kıyasla daha yüksek düzeyde düşmanlıkla karşı karşıya oldukları da düşünülebilir. Örneğin birçok heteroseksüel, biseksüelliği, cinsel karışıklık veya çokeşlilikle eşdeğer olarak görüyor olabilir. Biseksüel kadın veya erkekler, HIV veya diğer cinsel yolla bulaşan hastalıkları taşıyanlar olarak algılanıyor olabilir. Bazı heteroseksüeller için biseksüeller anksiyete veya rahatsızlık kaynağı olarak da görülüyor olabilir, çünkü heteroseksüel-eşcinsel cinselliği dikotomisinin yaratılmasında bir engel olarak algılanıyor olabilirler.

Amerikan toplumunda heteroseksüelliğin sergilenmesi ve toplumsal cinsiyet rollerine uyum sağlama kadınlara kıyasla erkekleri daha fazla ilgilendiren konulardır. Homofobi kavramıyla ima edilmek istenen korkunun, daha çok heteroseksüel erkeklerin, diğer erkekler tarafından eşcinsel olarak etiketlenmekten korkmasını ifade ettiği de vurgulanmaktadır. Bu durumda, heteroseksüellerin lezbiyen ve gaylere ilişkin tutumlarındaki farklılıklar da daha açık hale gelebilir. 1997 yılında Amerika'nın 48 farklı bölgesinde yaşamakta olan toplam 1309 yetişkinle telefon yoluyla görüşmesinin yapıldığı araştırmada Herek (2000) heteroseksüellerin lezbiyen ve gaylere ilişkin tutumlarının yoğunluk açısından farklılaştığını ancak değer ve nitelik açısından farklılaşmadığını ifade

etmiştir. Yazara göre yoğunluk farkının heteroseksüel erkeklerin eşcinsellere ilişkin tutumlarının lezbiyenlere ilişkin tutumlarından veya heteroseksüel kadınların hem gey hem de lezbiyenlere karşı tutumlarından daha düşmanca olmasından kaynaklandığı düşünülebilir. Bu çalışmada heteroseksüel erkeklerin tutumlarını toplumsal cinsiyete ve cinsel kimliğe göre şekillendirdikleri ve bu eğilimin de lezbiyen ve geylere karşı farklı tutumlar geliştirmelerine neden olduğu görülmüştür. Heteroseksüel kadınların ise tutumlarını daha çok azınlık grubu paradigması temelinde geliştirdikleri, böylelikle de tutumlarının gay ve lezbiyen olmasına göre değişmediği anlaşılmıştır. Ancak gey ve lezbiyenlere ilişkin tutumların birbiriyle yüksek düzeyde ilişkili olduğu gerçeği de unutulmamalıdır. Birçok heteroseksüel kadın ve erkek, geyler ve lezbiyenler hakkında düşünürken her iki paradigmayı da göz önünde bulundurmaktadır. Bir heteroseksüel kişinin bir paradigmaya göre diğerine daha çok yaklaşması çeşitli faktörlere bağlı olabilir, bu faktörlerden en temeli de kişinin kendi toplumsal cinsiyeti ve cinsel kimliğini eşcinsellikle ne kadar ilişkili olarak tanımladığına bağlıdır. Sonuç olarak gerek ABD ve Avrupa'da yapılan pek çok çalışmada ortaya çıkan homofobik ayrımcılığın şiddetle açık ilişkisi gerekse ülkemizde LGBTT bireylere yönelik ayrımcı şiddetin vardığı düzey göz önüne alındığında, homofobinin şiddetin özel bir türü olan nefret suçlarıyla ilişkili olarak ele alınması ve anlaşılması gereği ortaya çıkmaktadır.

Suç, genel olarak toplumsal bir olgudur ve toplumsal olan her şey sonuç olarak her tür suçla ilgili olgular açısından belirleyicidir fakat nefret suçları özel olarak, bir toplumda gruplar arası ilişkilerin yaşanma biçiminden kaynaklanan, gruplar arası ilişkiler sonucunda oluşan şiddet konusuyla doğrudan ilişkilidir. Nefret suçlarına neden olan, mağdurlara yönelik kişisel geçici öfke ya da planlı zarar verme isteğinden kaynaklanan, saldırganların kişisel motivasyonları değildir, mağdurun ait olduğu gruba yönelik önyargılar, ayrımcılık ve yanlılıklardır. Dolayısıyla, sadece bir insana ya da gruba ruhsal ya da fiziksel zarar verilmesi sonucunu doğurmazlar aynı zamanda saldırılara maruz kalan gruplara ait insanların, kendilerini ifade etmeleri hatta varlıklarını sürdürmeleri önünde de ciddi tehdit ve engel oluştururlar. Nefret suçlarına hedef olmaktan korunmanın tek yolu böylece kendiliğinden, insanın oluşunu, varlık biçimini reddetmesi, en hafifinden varoluşunu görünmez kılmaya çalışması haline gelir ki bu da nefret suçlarının nedeni olan ideolojik

arka planın esasen, toplumda belirli grupların varlığına yönelik bir tehdit oluşturduğunu gösterir (Göregenli, 2009). Nefret suçlarının hedeflerinin hangi gruplar olduğu, bu suçların niteliğinin de en önemli göstergelerinden biridir. Dünyanın farklı coğrafyalarında saldırganların hedefleri, o toplumda hangi grupların ayrımcılığa uğradığına bağlı olarak değişmekte fakat saldırganların zihniyet yapıları, motivasyonlarını oluşturan ve besleyen böylece suçu belirsiz hatta bazen meşru kılan ideolojik ortam değişmemektedir. Bizim ülkemizde benzer istatistikler olmamasına hatta henüz bu tür saldırıların “nefret suçu” olarak teşhis edilmesinde bir söz birliği bulunmamasına karşın, medyada yer alan haberlerden ve insan hakları örgütlerinin verilerinden hareketle, nefret suçlarının mağdurlarının en büyük sıklıkla, cinsel yönelimleri ve etnik kökenleri nedeniyle bu saldırıların hedefi olduğunu söyleyebiliriz. Türkiye’de de diğer pek çok ülkede olduğu gibi, cinsel yönelim, etnik köken, dini ya da mezhebe dayalı inançlar, daha kapsayıcı bir yaklaşımla söylersek, çoğunluğu belirleyen tektipçi ideolojik iktidar anlayışlarının dışında kalan var olma biçimleri farklı zamanlarda ve farklı biçimlerde nefret suçlarının hedefi olabilmektedir.

Cinsel yönelimleri nedeniyle bireyleri hedef alan suçlar “nefret suçları veya yanlılık suçları” olarak anılmaktadır ve bu suçlar günümüzde ciddi bir sosyal sorun olarak ele alınmalıdır. Bu konuda ABD’de gerçekleştirilen empirik araştırmalar, nefret suçu kurbanlarının büyük ölçüde lezbiyenler, geyler ve biseksüeller olduğunu ve bu suçların diğer suçlar kadar yaygın bir şekilde işlendiğini ortaya koyarak, nefret suçlarının toplumsal açıdan ciddi bir sorun olarak ele alınmasında etkili olmuşlardır.

Nefret suçlarının mağdurları ile yapılan çalışmalar hem saldırıların ideolojik arka planının anlaşılmasında hem de kurbanlar üzerinde yarattığı etkilerin ortaya çıkarılmasında önemli bilgiler sağlamaktadır : Aralarında lezbiyen, gay ve biseksüel yetişkinlerin bulunduğu toplam 450 katılımcı ile yüz yüze görüşülmüş ve bu katılımcıların cinsel yönelimleri nedeniyle maruz kaldıkları nefret suçları hakkında bilgi edinilmiştir. Suçların birçoğu, kamusal alanlarda bir veya iki yabancı kişi tarafından gerçekleştirilmekle birlikte daha lokal yerlerde komşular, iş arkadaşları ve akrabalar tarafından gerçekleştirilen suç vakaları da yer almaktadır. Kurbanlar, suçun cinsel yönelimleri nedeniyle işlenip işlenmediğine karar verirken öncelikle bağlamsal ipuçlarını kullanmışlar ve saldırganların görünür, açık beyanlarını dile getirmişlerdir. Kurbanlar, eşcinsel karşıtı suçları belirlemede ve rapor

etmede, bu suçların çeşitliliğini sergilemede ve suçluların cezalandırılmasında polisin yanlı tutumlarının ve genel olarak cinsel yönelimler hakkındaki toplumsal görüşün önemli olduğunu düşünmektedirler (Herek ve ark., 2002).

Eşcinsel karşıtı suçların varlığını belgelemenin yanı sıra sosyal bilimciler aynı zamanda bu suçların kurban üzerindeki etkilerini de anlamaya çalışmaktadır. Bu araştırma dizisi, geçmişten beri hakim olan araştırma geleneklerinin artık geçerliliğini kaybettiğine işaret etmektedir, çünkü son yıllarda çeşitli suç ve travmaların psikolojik sonuçları, cinsel azınlıklara yönelik önyargılar ve önyargıların etkileri bilimsel olarak incelenmeye başlanmıştır. Eşcinsel karşıtı suçların psiko sosyal etkileriyle ilgili gerçekleştirilen araştırmalar henüz çok az sayıdadır fakat bu tür suçlara eşlik eden hem failer hem de mağdurlar açısından deneyimlerin sistematik bir biçimde tanımlanmasına büyük ihtiyaç vardır.

Gay, lezbiyen ve biseksüellerle gerçekleştirilen mülakatlarda temel olarak 3 soru üzerinde durulmuştur: 1) Cinsel azınlıkların kurbanı oldukları nefret suçlarının çeşitliliği nedir? 2)Kurbanlar maruz kaldıkları olay ya da durumların nefret suçu olduğuna nasıl karar vermektedir? 3)Neden kurbanların çoğu başlarına gelen bu olumsuz durum ya da olayları polise bildirmemektedir?

Katılımcıların dile getirdikleri en ciddi nefret suçu olayları gerçekleştikleri yere göre sınıflandırılmıştır. Şahıs suçlarına bakıldığında, nefret suçu olaylarının (%60) yanlılık içermeyen suçlara kıyasla (%32) çok daha fazla kamusal alanda gerçekleştiği, buna karşılık yanlı olmayan suçların daha yüksek sıklıkla iç – kapalı mekanlarda gerçekleştiği görülmüştür. Mal hırsızlığı suçları ise daha yüksek sıklıkla şahıs suçlarına kıyasla kurbanın evinin hemen önünde gerçekleşmektedir (mal hırsızlığı suçlarında bu oran yanlı olmayan suçlarda %15 ve düşmanlık içeren suçlarda %12 iken, şahıs suçlarında bu oran yanlı suçlarda %1 ve yanlı olmayan suçlarda %2'dir).

Nefret suçu olayları, diğer suçlara kıyasla daha fazla sayıda fail içermektedir. Şahıs suçu olarak işlenen nefret suçlarının %47'si 2 veya daha fazla fail içerirken, diğer şahıs suçlarının %17'si birden fazla fail içermektedir. Bununla birlikte nefrete dayalı mal hırsızlığı suçlarının %68'i, yanlı olmayan diğer mal hırsızlığı suçlarının ise sadece %33'ü birden fazla fail tarafından işlenen suçlardır. Kurbanların dile getirmiş oldukları tüm olayların yaklaşık

%62'sinde failer yabancı kişilerdir. Ancak bu oran suç tipine göre değişmektedir. Şahıs suçu olarak işlenen nefret suçlarının %70'inde, nefrete dayalı mal hırsızlığı suçlarının %66'sında ve yanlı olmayan mal hırsızlığı suçlarının %79'unda failer yabancıdır.

Suç tipi ve kurbanın cinsiyetinden bağımsız olarak failerin cinsiyetine bakıldığında büyük çoğunluğunun erkek olduğu görülmüştür. Kadın ve erkek kurbanların büyük çoğunluğu failerin en az "bir" erkek olduğunu dile getirmiştir. Suç tipleri açısından bakıldığında şahıs suçu olarak işlenen nefret suçu failerinin cinsiyetinin, kurbanın kadın veya erkek olmasına göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür. Bu suç grubunda kadın katılımcıların %91'inin en az bir erkek fail ve %17'sinin en az bir kadın tarafından saldırıya uğradığı, erkek katılımcıların ise neredeyse tümünün diğer erkekler tarafından saldırıya uğradığı anlaşılmıştır.

Katılımcıların birçoğu eşcinsel karşıtı suçların, eşcinsellerin buluşma yerlerine yakın noktalarda, yabancı kişiler tarafından işlendiğini dile getirmiştir. Bununla beraber katılımcılarla yapılan bu görüşmeler kamusal alanların tümünün bu tehlikeyi taşıdığını göstermiştir. Ayrıca katılımcıların çoğu evlerinin, arabalarının zarar gördüğünü, kişisel eşyalarının bu olaylar sırasında çalındığını ifade etmiştir.

Kurbanların başlarına gelen olayları nefret suçu olarak nitelendirirken temel olarak 6 özelliğe dikkat ettiği görülmüştür. Bu özellikler sırasıyla: 1) Failin olay sırasındaki açık ifadeleri veya üçüncü bir taraftan örneğin polisten alınan kesin bilgiler 2) Eşcinsellerin buluşma noktalarına yakın bir yerde olması 3) Diğer bağlamsal ipuçları 4)Kurbanın kendi çıkarımları ve önsezileri 5) Eski eşin intikamı (sadece kadınlar) ve 6) Cinsel ilişkiyle tuzağa düşürülme (sadece erkekler).

Türkiye'de genel olarak homofobik tutumlar konusunda yapılmış az sayıda akademik çalışma olmasına karşın, LGBTT bireylere yönelik ayrımcılık ve bu ayrımcılığın sonuçlarıyla ilgili yapılmış sistematik çalışmalar yok denecek kadar azdır. LGBTT bireylerin görünürlüğü, eşitlik ve hak taleplerini merkeze alan örgütlü mücadeleler yükseldikçe, ABD ve Avrupa'dakine benzer süreçler yaşanmakta, gerek iktidar gerekse muhafazakar sivil çevreler tarafından karşı tepkiler gelişmektedir. Bu gelişmeler bir yandan görünürlüğün artmasına bağlı olarak LGBTT'lere yönelik ayrımcılık ve şiddeti yükseltirken diğer yandan akademik çevrelerde de konuya ilgiyi yükseltmektedir. Bu çalışmada bir başlangıç

çalışması olarak LGBTT bireylere yönelik heteroseksist ayrımcılıkla ilgili veri toplanması amaçlanmıştır. Ayrımcılığın toplumsal yaşamın farklı alanlarında nasıl yaşandığı ve sonuçları üzerinde temel bilgiler sağlanmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın Amacı ve Yöntemi:

Bu çalışma Türkiye’de LGBTT bireylerin yaşadıkları deneyimler, algıladıkları ayrımcılık ve bu yaşantıların çeşitli etkilerini anlayabilmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Anket uygulamaları ve görüşmeler KAOS-GL tarafından gerçekleştirilmiştir.

Araştırma iki aşamalı olarak gerçekleşmiştir. İlk aşama alan araştırmasıdır. Alan çalışmasında daha önceki araştırmalarda kullanılmış olan bir soru formu, araştırmanın amaçları doğrultusunda küçük değişiklikler yapılarak 106 kişiyle görüşülerek uygulanmıştır. İkinci aşamada ise farklı özellikleri olan LGBTT bireylerle derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. İlk çalışmada uygulanan anketler kodlanarak bilgisayara girilmiş ve SPSS istatistik programıyla analiz edilmiştir. İkinci aşamada gerçekleştirilen görüşmeler ise, ilk çalışmanın bulgularını daha anlaşılır kılacağı düşüncesiyle bulguların arasında “yaşantılar, tanıklıklar” olarak, bir bölümü de raporun sonuna ekler bölümüne dahil edilmiştir.

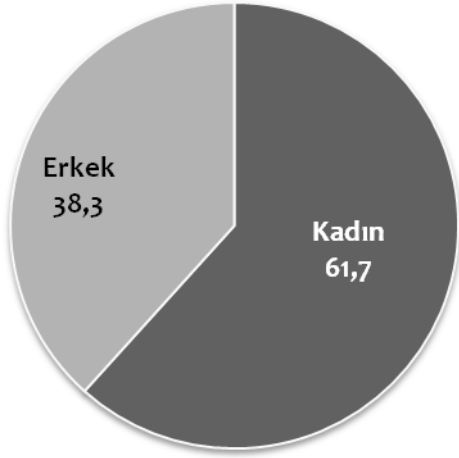
Bulgular:

Aşağıda araştırmamızın katılımcılarının demografik özelliklerini gösteren bulgular yer almaktadır. İlkesel olarak katılımcılarımız, soru formumuza diledikleri ve algıladıkları gibi ve kendi tercih ettikleri sözcüklerle yanıtlar vermişlerdir. Cinsel kimlik, cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim gibi sorulara verilen yanıtların farklı sonuçlarının olması bazen tutarsızlık gibi görünse de, kendi içinde anlamlıdır.

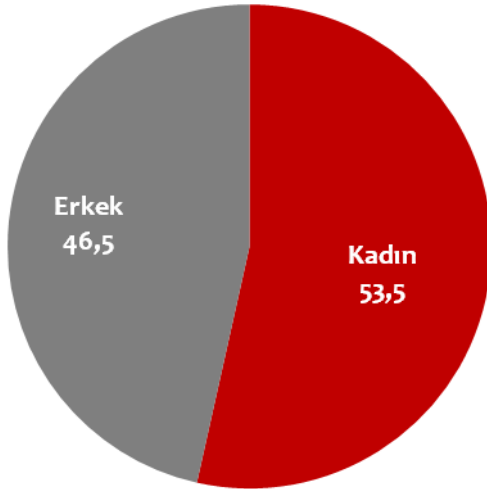
DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

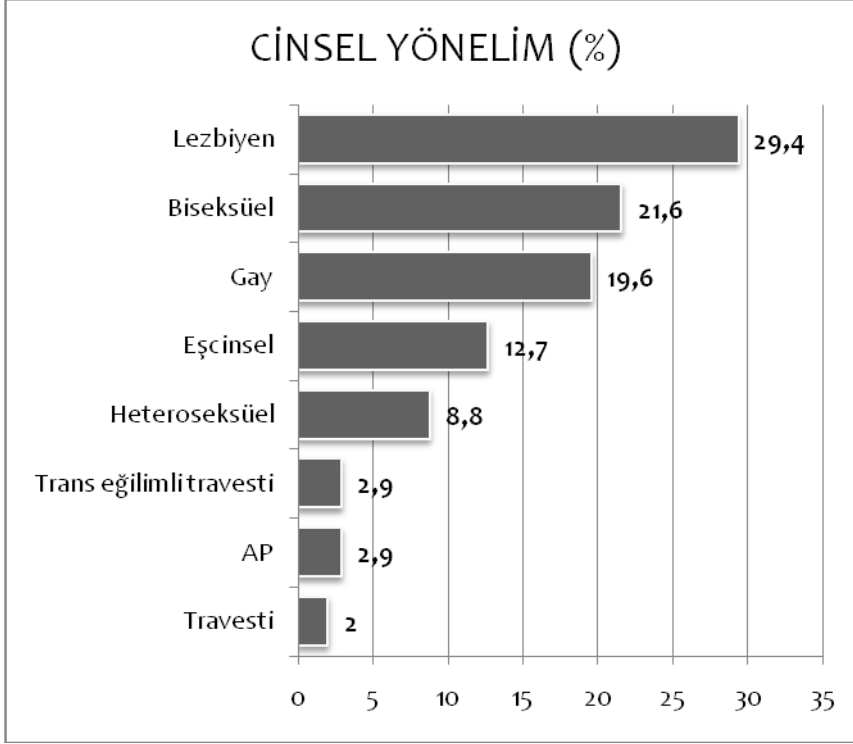
Aşağıda sırasıyla katılımcılarımızın cinsiyetlerine ilişkin kendi algıları, adlandırmaları, kimliklerinde bulunan cinsiyet ve cinsel yönelimleriyle ilgili kendi algıları sunulmuştur. İzleneceği gibi kimlik cinsiyetleri kadın olan katılımcılarımızdan daha yüksek oranda katılımcımız kendisini kadın olarak algıladığını belirtmiştir.

ALGILANAN CİNSİYET (%)

KİMLİK CİNSİYETİ (%)

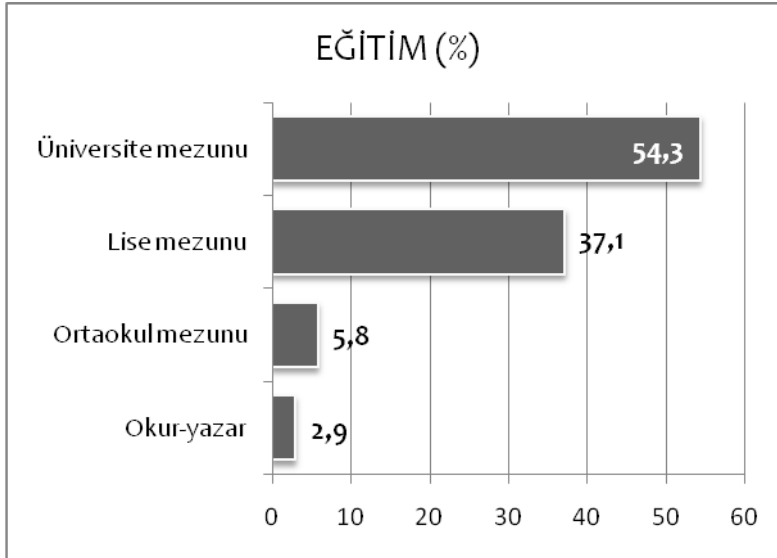
Cinsel yönelimini “biseksüel” olarak tanımlayan katılımcıların büyük çoğunluğu (%90,5) kadın, %9,5’i erkektir (bu katılımcıların kimlik cinsiyetleri ve algılanan cinsiyet dağılımları birbiriyle eş dağılım göstermektedir). Büyük bir çoğunluğu üniversite ve lise mezunudur. %50’si ailesiyle yaşamakta, %27,3’ü arkadaşıyla, %13,6’sı tek ve %9,1’i sevgilisiyle yaşayan kişilerdir.

Kendisini “eşcinsel” olarak tanımlayanların %92,3’ü erkek, %7,7’si kadındır (bu katılımcıların kimlik cinsiyetleri ve algılanan cinsiyet dağılımları birbiriyle eş dağılım göstermektedir). Çoğunlukla lise ve üniversite mezunu olan bu katılımcıların %38,5’i ailesiyle, %38,5’i tek başına, %23,1’i ise sevgilisiyle birlikte yaşamaktadır. Katılımcılarımızın kendilerini ifade ettikleri biçimiyle cinsel yönelimleri yukarıdaki grafikteki gibidir. Kendilerini “gey” ve “eşcinsel” olarak tanımlayan katılımcılarımızın büyük çoğunluğunun benzer cinsiyet kimlikleri olduğu düşünüldüğünde bu grubun örneklemimiz içindeki toplam oranı %32 civarındadır.

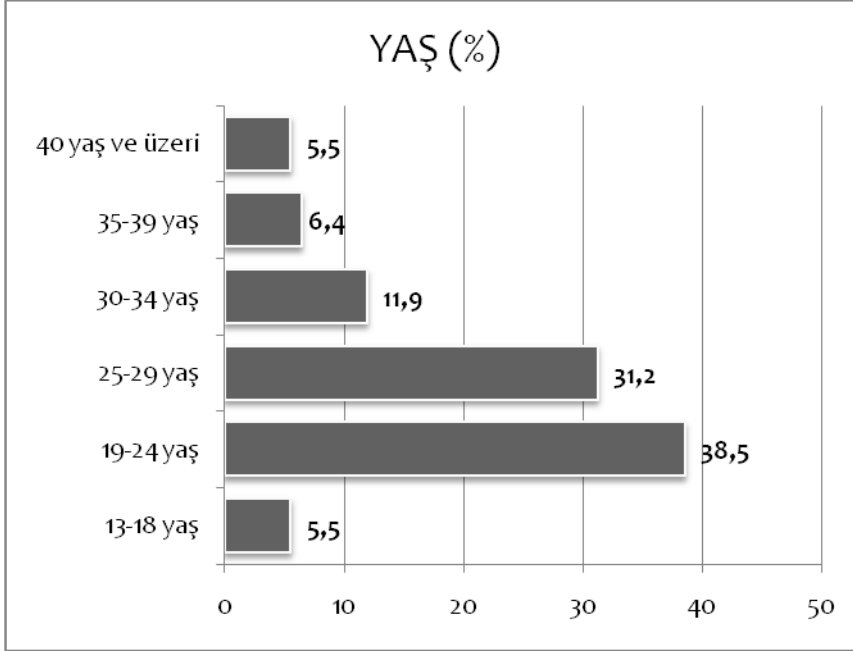
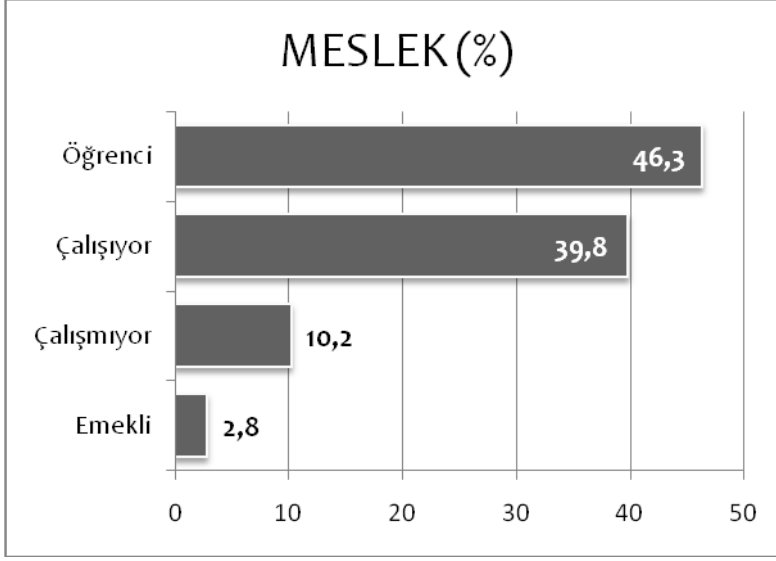
Heteroseksüel olduğunu belirten katılımcıların kimlik cinsiyetlerinin dağılımına bakıldığında kadınların oranının %44,5, erkeklerin ise %55,6 olduğu, algılanan cinsiyet dağılımlarına bakıldığında ise bu katılımcıların %88,9'unun kendini kadın, %11,1'inin ise kendini erkek olarak algıladığı anlaşılmıştır. Büyük çoğunluğu lise mezunu olan bu katılımcılar 19-29 yaş arasındadır. %44,4'ü arkadaşıyla, %33,3'ü ailesiyle ve %22,2'si tek başına yaşamaktadır.

ayrımcılık ve şiddet örnekleri

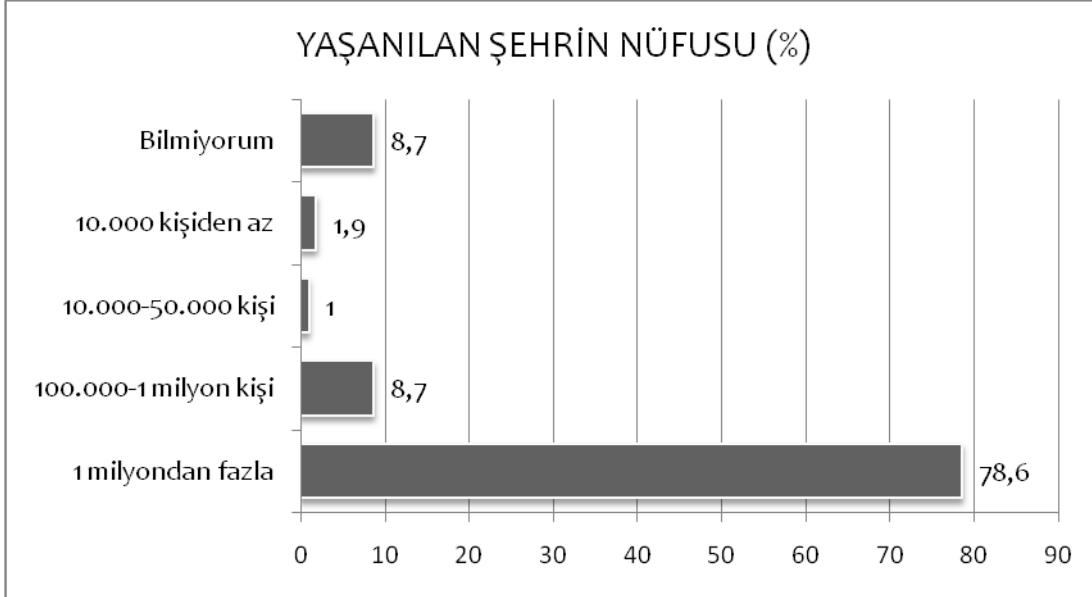
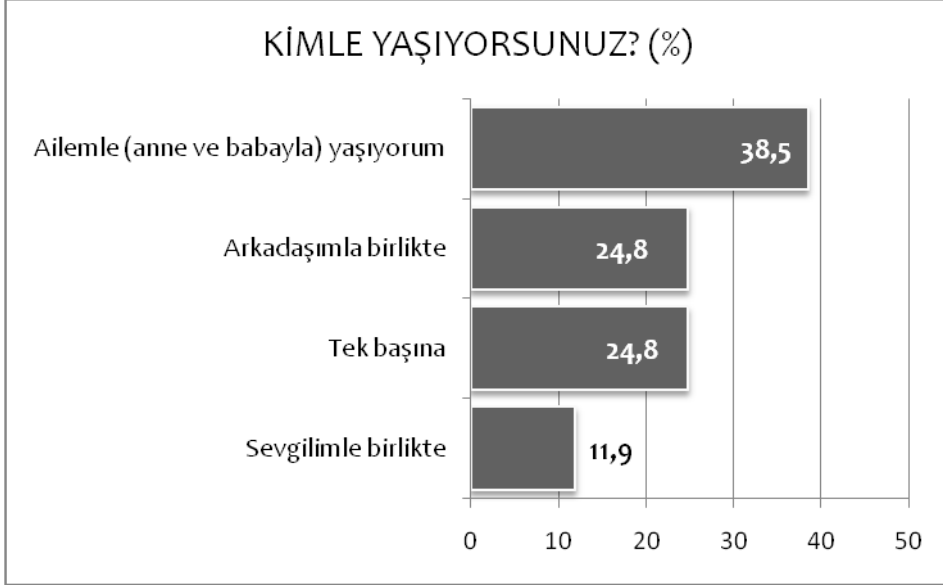
Sonra Türkiye'de transeksüel olmak elbette toplumun genel ahlakını ve aile yapısını bozan, sapık, ahlaksız vs olmak demek. Bu genel ahlak ve aile yapısı konusu anayasadaki eşitlikler, özgürlükler bölümünün yegâne engellenebileceği bölüm. Bir sürü özgürlük alt alta sıralanıyor en altında şöyle bir paragraf geçiyor: **ama bütün bu özgürlükler toplumun genel ahlakını ve aile yapısını korumak adına kısıtlanabilir.** Bizlerin başına çok sık geliyor bu. Burada toplumsal cinsiyet konusunda ezber bozma anlamında herhalde bir tehdit olarak görülüyor. Toplumda ezber bozan bir yapı onlar açısından normal denilebilecek o toplumsal yapıyı farklı mecralara akıtabilecek bir tehdit olarak görülüyor herhalde.

Katılımcılarımızın büyük çoğunluğu lise ve üniversite mezunudur; yarısına yakını öğrencidir ve yaklaşık % 40'ı çalışmaktadır.

Katılımcılarımızın büyük bölümünü 19-25 yaş arasındaki gençler oluşturmaktadır. Katılımcılarımızın yarısına yakını ailesiyle birlikte, $\frac{1}{4}$ 'ü arkadaşıyla ve $\frac{1}{4}$ 'ü de yalnız yaşadıklarını belirtmişlerdir.

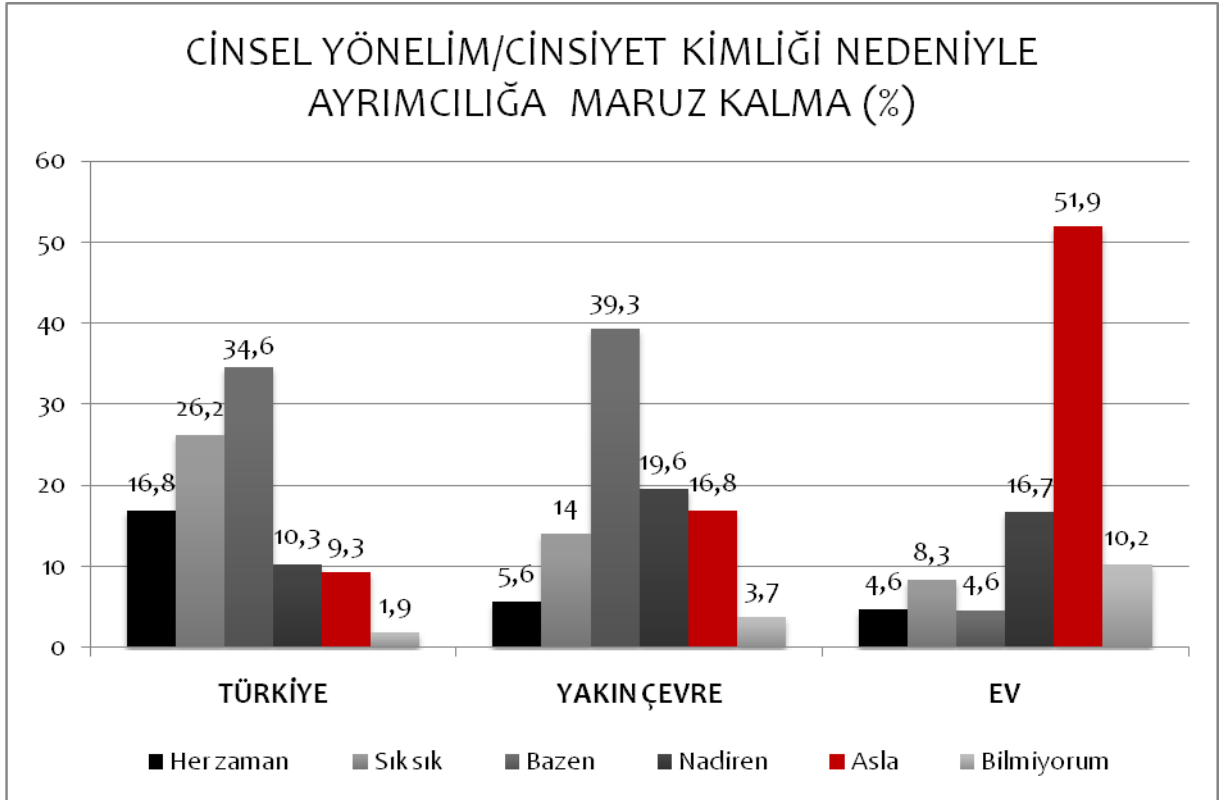

Örneklekimizi oluşturan kişilerin büyük çoğunluğu büyük şehirlerde yaşamaktadır.

AYRIMCILIK YAŞANTILARI İLE İLGİLİ BULGULAR

Aşağıdaki grafiklerde soru formumuzda yer alan ve katılımcılarımızın maruz kaldıkları ayrımcılık yaşantıları ile ilgili sorulara verilen yanıtlar yer almaktadır. İlk grafikte,

genel olarak algılanan ayrımcılık deneyimleri sunulmuştur. Grafikten izleneceği gibi, en büyük oranda ayrımcılık yaşanan ortamlar bütün Türkiye olarak tarif edilmektedir. Daha sonra sunulan bulguların da gösterdiği gibi burada kastedilen ev ve kişisel çevre dışındaki “her yer” dir. Ayrımcılık deneyimleri sadece katılımcılarımızın kendi evlerinde daha az yaşanmakta, yakın çevrede ortalama düzeye yükselmekte ve kamusal mekanlarda en yüksek düzeye ulaşmaktadır.

ayrımcılık ve şiddet örnekleri

Kabahatler kanunu hala devam ediyor. O dönem en azından bizi alıyorlardı, saatlerce arabaya bindirip gezdiriyorlardı. Psikolojik şiddet uyguluyorlar ve taciz ediyorlardı. Mesela en son yargılandığım zamanki polislerden iki tanesi travestilerin yanına oturup mıcıklayan insanlar. Balyoz ekibindeki polisler. Arabaya bindiriyorlardı. Küçükken yaşadığımız ilk ilişkilerimizi anlatmamızı istiyorlardı. İbne, top... buna benzer kelimelerle hakaret ediyorlardı. Yoldan geçen arabaların içerisindeki insanlara “amina kodumunun ibneleri” vb. hakaretler ediyorlardı. Bir yandan işkence ile birlikte bir yandan da taciz vardı. Sonra saatlerce arabanın içerisinde dolaştırıp ormanın içinde bir yere bizi atıyorlardı. İsteddiği zaman “susun lan” diyorlardı.

Kırkkonaklar, Gölbaşı, Yeni Doğan ya da Çin Çin’in oralara bizi götürüp atıyorlardı. Bu yerler de aslında çok tehlikeli yerler. Karanlık, göz gözü görmeyen yerler. Herhangi bir serseriye rast gelsen, tecavüze uğrayabilir ya da öldürülüp bir kenara atılabilirsin.

Önceden böyle yaparlardı, sonradan baktılar ki her şiddet olayında biz basın açıklaması yapıyoruz, şunu

yapıyoruz, bunu yapıyoruz. Fuhuş ile mücadele komisyonu ile birlikte emniyetin aldığı karar ile kabahatler kanununun çıktı.

... Aslında fuhuş ile mücadele komisyonunun aldığı böyle bir karar da yok bildiğim kadarı ile değil mi? Mahkeme süreci ve avukatlar ile görüşmelerimizde böyle bir kararın olmadığını öğrenmiştik.

....

Yani şey diyorlardı. Polis alır sana, cezayı keser. İlk başta bildiğimiz buydu. Sonra araştırdığımızda bu cezaların gerekçesiz kesildiğini, biz buna itiraz edince de bu cezanın fuhuş ile mücadele komisyonu karar almış gibi yaptılar. Banka hesaplarımız el koydular. Herkes ödemeye başladı bu cezaları. Ben mesela en son 800 TL ödedim. Bu 4-5 yılda biriken bir miktar. Ama 3-4 bin TL cezası olanlar var. Banka hesaplarına el konmuş. Bankası ile ilgili bir işlem yapabilmesi için de o parayı ödemesi gerekiyordu. İnsanlar bankadaki paralarını kullanabilmek için de o cezaları ödemek zorunda kalıyorlar. Bu süreç içinde devlet kurumlarına gidip gelirken de sorunlar yaşıyorsun. Gittiğinde tacize maruz kalıyorsun. Oranın memurlarının bıyık altından gülüşlerini görüyorsun. Yani hayatın her tarafında sana zorluk çıkartıyorlar.

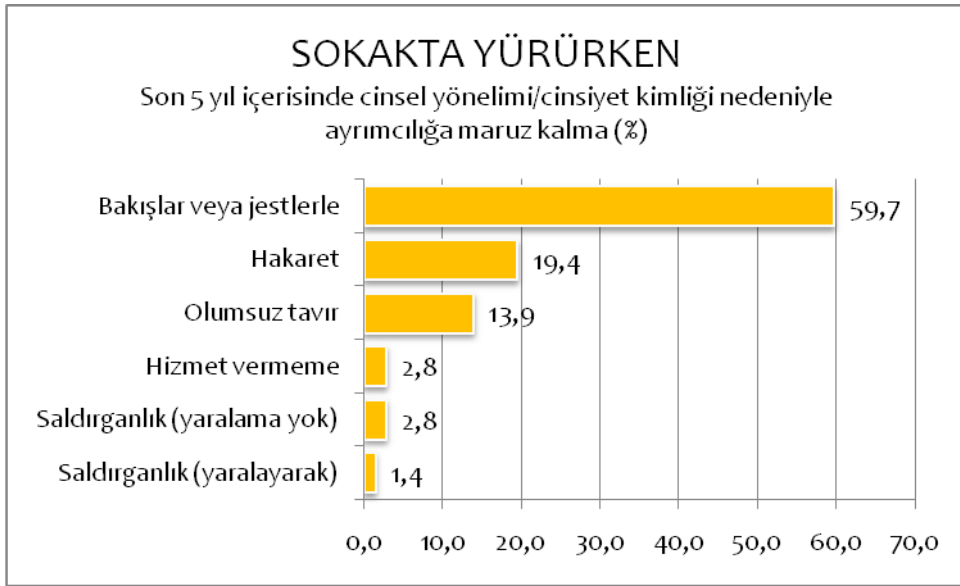
Mesela en son mahkemede, duymuşsundur. Siz de kamera kullanın diyor polise. Suçlu olduklarını biliyorlar. Ben döerken kamera ile kaydedip savcıya mı götürecekler? Biz de kameraya alma işini hemen yapamıyoruz. İstedikleri zaman telefonumuz kapattırabiliyorlar. İstedikleri zaman elimizdeki şeyleri alabiliyorlar. Nasıl kendimiz aklayacağız, nasıl haklı olduğumuz göstereceğiz? Beş yıldan beri, Pembe Hayat'ın kuruluşundan beri şiddet sadece yöntem değiştirdi. Hiçbir azalma yok aslında. Belki gün geçtikçe daha kötüye gidiyor diye düşünüyorum açıkçası. Onlarda çok sistematik davranmaya başladılar ve uğraşmıyorlar artık. Götürüyorlar, yargılıyorlar. Ankara Emniyet Genel Müdürlüğü'ne götürüyorlar. Orada da bir şey değilsin, bir vatandaş değilsin. Bir şey yapmadığımız halde kabahatler kanununa aykırı davranmışsınız diyorlar. Suçumuz travesti olmak sadece. Bir de oraya götürdüklerinde orada da hakaret, küfür, şöyle dur böyle dur vs. yani neye karşı, kime karşı hak mücadelesi? Mesela ben. Bu kadar sosyal bir insan olmama rağmen, neredeyse günümün hepsini dışarıda geçiren bir insan olmama rağmen, en son polis olaylarından sonra artık dışarıya çıkamıyorum. Korkular yaşıyorum, panik yaşıyorum, kendimi iyi hissetmiyorum dışarı çıktığım zaman. sürekli gözüm o minibüs tarzı arabaları görüyor. Polis arabası gördüğümde artık nefret ediyorum.

...

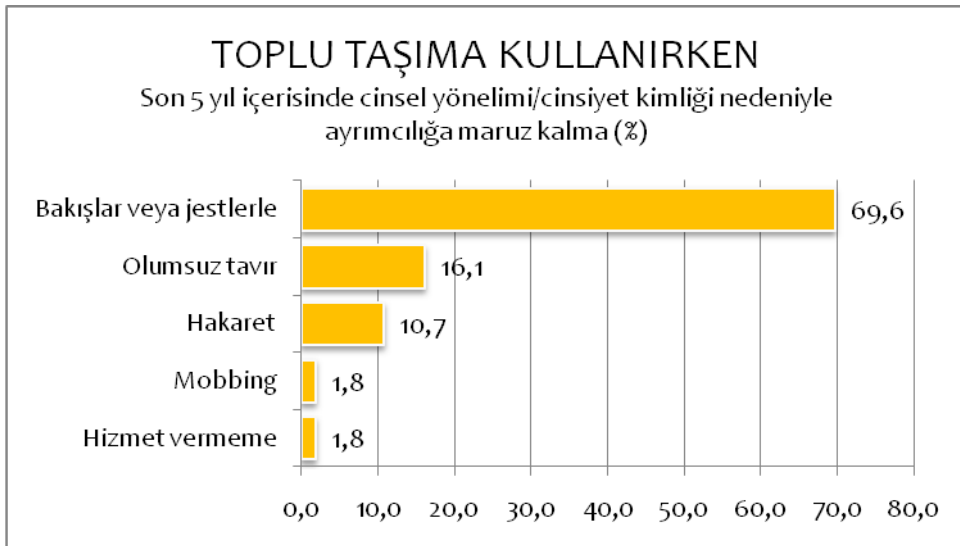
Cezaevinde yalnızdım. Tek başıma bir yere kapatılmıştım. Arada yemeğimi getiren insanlar vardı. Onların gözünde bir travestiydim. Müdürün tacizine maruz kalıyordum. Okuduğum kitaplardan tut, genel tavrıma kadar gelip aşağılama yetkisine sahipti. Belirli dönemlerde dışarı çıkıp hani hava alabiliyordum. Buna müsaade vardı. Yani havalandırma denen bir bölüm vardı. Oraya çıkarıyorlardı beni. Şimdi ne fark var hayatımda? Evimdeyim, arkadaşlarım ile birlikte dışarı çıkıyorum. Çalışıyorum. Faturalarımı ödüyorum. Yapmam gereken şeyler varsa onları yapıyorum. Orayla burası arasında ne fark var? Cezaevinde translar tecrit ediliyor. Daha önceki konuşmalarımda da, söyleşilerimde de bunu söylemiştim. Orada ciddi bir tecrit vardı. Erkekler ile birlikte aynı cezaevine koyuluyorduk.

Aşağıda katılımcılarımızın farklı mekansal ortamlarda yaşadıkları farklı ayrımcılık türlerine ilişkin bulgular sunulmuştur.

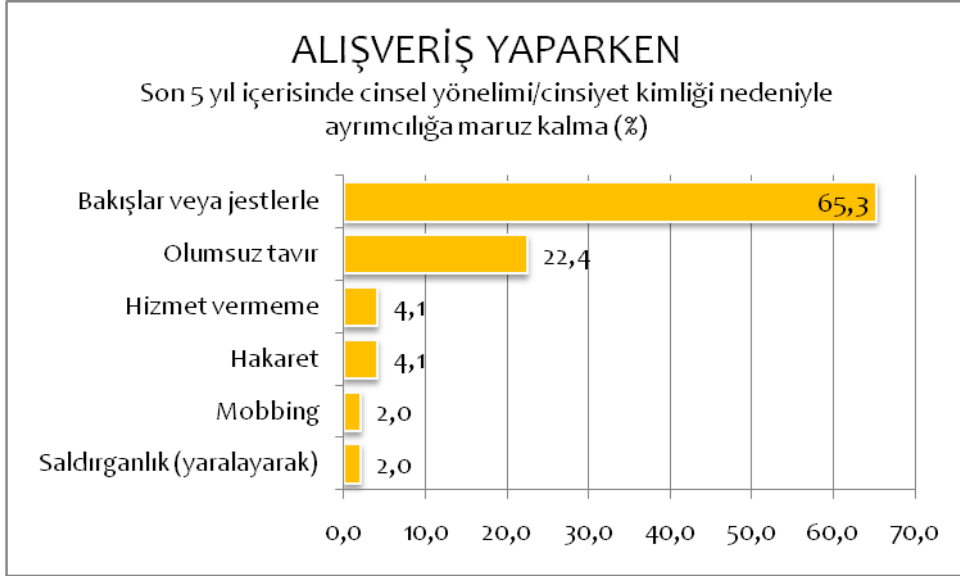
SON BEŞ YIL İÇERİSİNDE KAMUSAL ALANDA CİNSEL YÖNELİM/CİNSİYET KİMLİĞİ NEDENİYLE AYRIMCILIĞA MARUZ KALMA

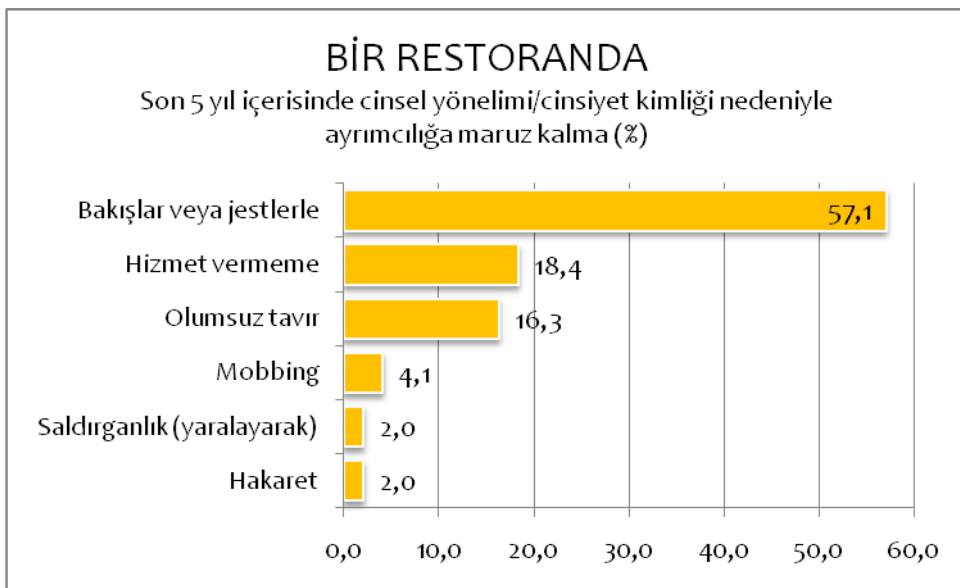
Sokakta yürürken bakış ve jestlerle ayrımcılığa maruz kaldığını dile getiren katılımcıların %42,9'u lezbiyen, %21,4'ü gey, %14,3'ü ise biseksüeldir. Sokakta olumsuz tavırlar nedeniyle rahatsız olduğunu belirten katılımcıların ise %30'u eşcinseldir.

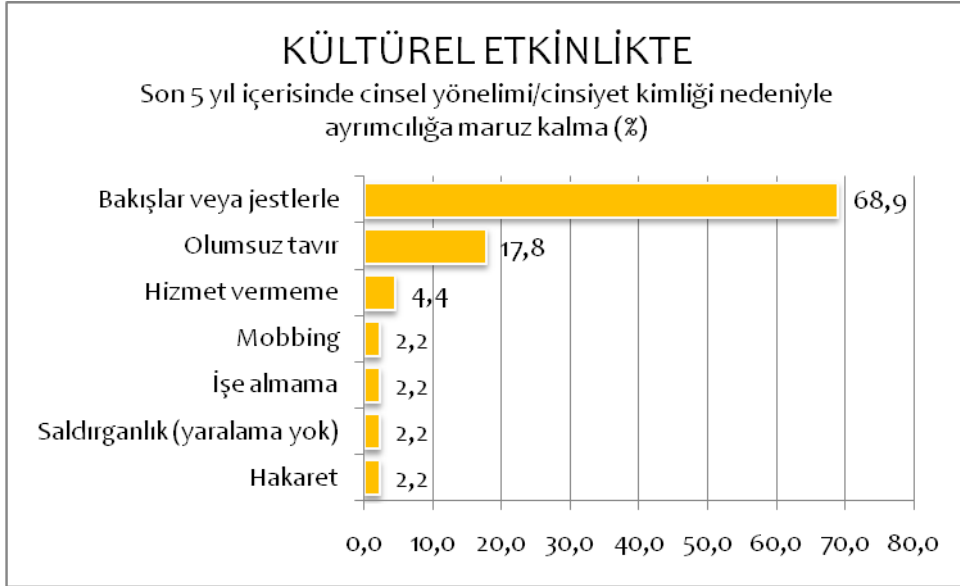
Toplu taşıma araçlarında bakış ve jestlerle ayrımcılığa maruz kalan katılımcıların %35,1'i lezbiyen, %27'si gay, %13,5'i biseksüel ve %13,5'i eşcinsel katılımcılardır.

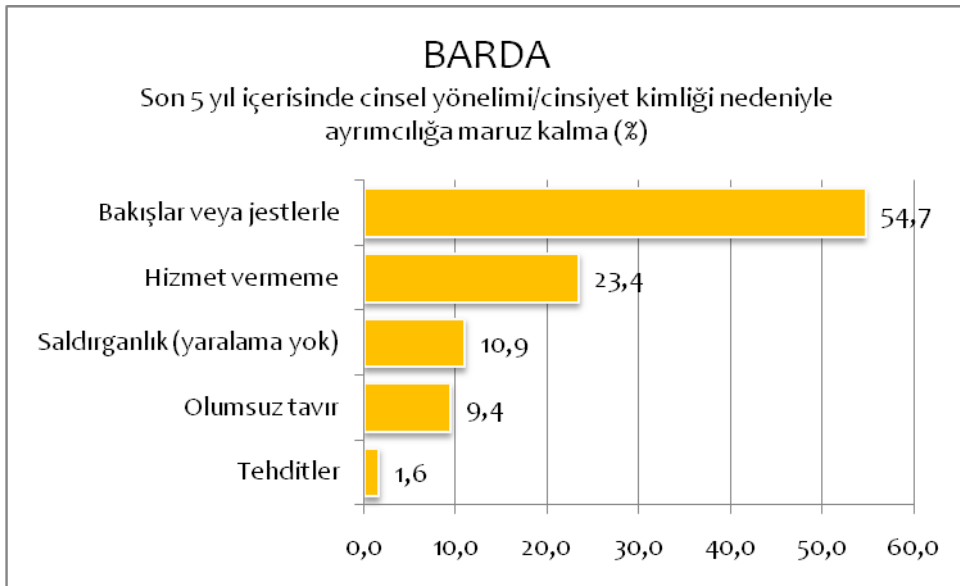
Alışveriş sırasında diğer insanların bakış ve jestleriyle ayrımcılığa maruz kaldığını belirten katılımcıların %25,8'i lezbiyen, %25,8'i biseksüel, %19,4'ü gay ve %16,1'i heteroseksüel olduğunu ifade eden katılımcılardır. Alışveriş yaparken olumsuz tavırlara maruz kaldığını belirtenlerin ise %30'u eşcinsel, bir diğer %30'luk bölümü lezbiyen ve %20'lik dilimi ise gay katılımcılardan oluşmaktadır.

Restoranda diğer kişilerin bakış ve jestlerinden rahatsız olduğunu belirten katılımcıların %34,6'sı lezbiyen, %26,9'u biseksüel, %15,4'ü gey ve %11,5'i heteroseksüel katılımcılardır. Restoranda kendisine cinsel yönelimi nedeniyle hizmet verilmediğini belirten katılımcıların %33,3'ü lezbiyen, %22,2'si heteroseksüeldir.

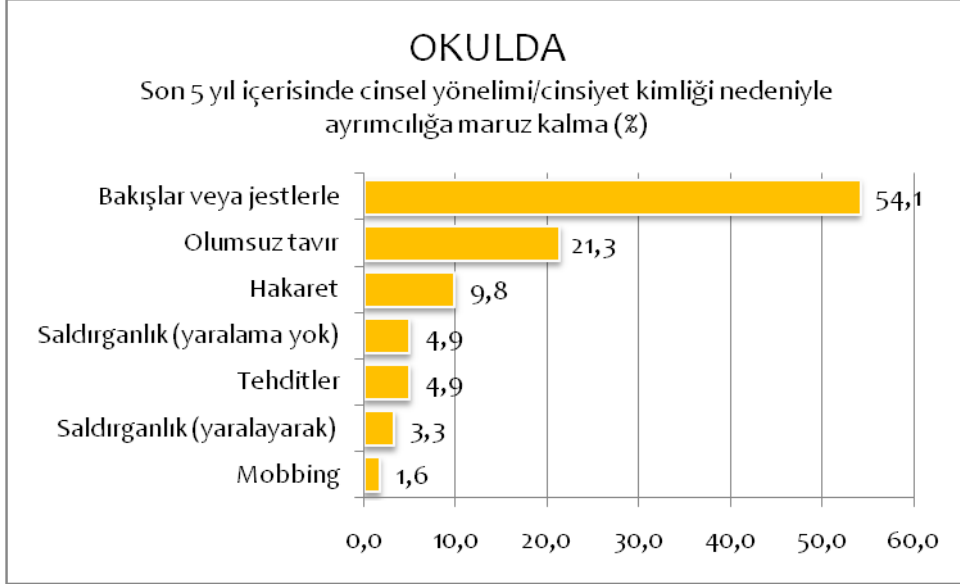

Kültürel etkinlikler sırasında çevredeki diğer insanların bakış ve jestleriyle ayrımcılığa maruz kaldığını belirtenlerin ise %29'u lezbiyen, %22,6'sı gay, %19,4'ü biseksüel ve %16,1'i ise eşcinsel katılımcılardır.

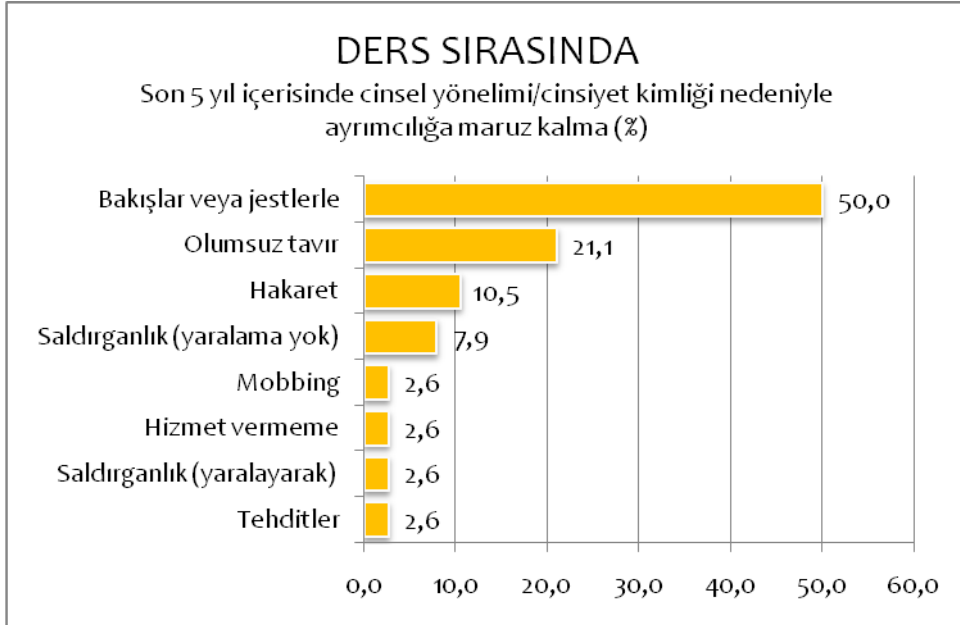

Barda cinsel yönelimi nedeniyle diğer insanların bakış ve jestlerinden rahatsız olduğunu belirten katılımcıların ise %38,2'si lezbiyen, %23,5'i biseksüel, %17,6'sı gey

katılımcılardır. Barda cinsel yönelimi nedeniyle kendisine hizmet verilmediğini belirtenlerin ise %28,6'sı eşcinsel, %21,4'ü travesti-transseksüel, %21,4'ü lezbiyen ve %14,3'ü ise biseksüel katılımcılardır.

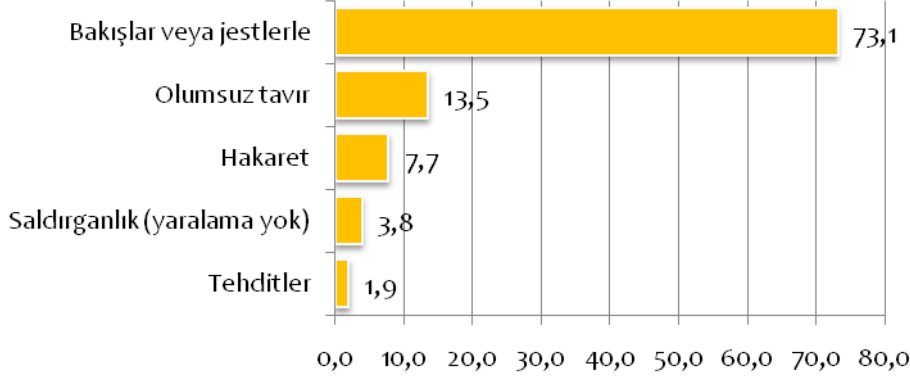
Okulda cinsel yönelimi nedeniyle hakarete uğradığını belirten katılımcıların yarısı heteroseksüel katılımcılardır. Okulda olumsuz tavırlarla rahatsız edildiğini ifade edenlerin ise %54,5'i biseksüel, %18,2'si eşcinsel katılımcılardır.

Ders sırasında diğer insanların bakış ve jestleri nedeniyle ayrımcılığa maruz kaldığını belirten katılımcıların %47,1'i gey, %29,4'ü biseksüel ve %17,6'sı lezbiyen katılımcılardır.

BİR TOPLULUKTA VEYA SOSYAL ETKİNLİKLERDE

Son 5 yıl içerisinde cinsel yönelimi/cinsiyet kimliği nedeniyle ayrımcılığa maruz kalma (%)

Sonrasında askere gittim. O zamanlar eşcinsellik, lezbiyenlik, geylik falan filan ortamım yok zaten Adana gibi maçoların çoğunlukta olduğu bir yerde. Tamam, orda gençlik yıllarında mahalledeki erkekler ile ilişkilerim oldu. Birçok çıkmalarım oldu ama kendimi kesinlikle ibne olarak görüyordum. Onları hep erkek olarak görürdüm. Bendeki ruh onlarda yoktu. Hal ve hareketleri ile çok doğallardı. Ataerkil bir erkek ama bir erkek ile de yatabiliyorlardı. Ben de bunu anlayamıyordum. Beni kız gibi mi görüyorlardı? Ne görüyorlardı? Nasıl bir şey görüyorlardı? Hiç anlamıyordum. Adana'nın kırsal bir mahallesinde eşcinsel bir ilişki vardı yani. Kimse yok demiyordu.

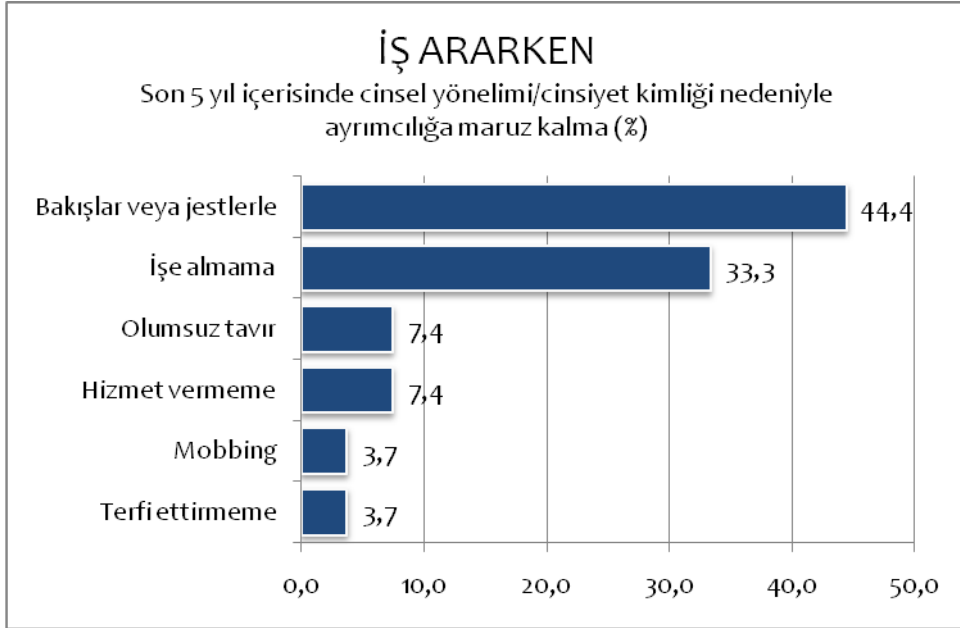
Ailem tarafından zaten çok sevilen bir çocuktum. El üzerinde tutulan bir çocuktum. Askerlik çağım geldi. Her erkeğin, erkek görünümünde olan her erkeğin askerlik yapması gerektiğini düşünürdüm. O sana bir mecburiyet. Çünkü eşcinsellik, travestilik hakkında hiçbir bilgim yok. Ben Şehnaz'dım. Askerliğimi Çanakkale'de yaptım. 56 gün yaptım. Kadındım ama askerlik yapıyordum. Yani orada birilerdin hoşlanacak ve hoşlandığımı belli edecek zamanımız yoktu. Gecenin dördünde kalkardık. İçtimaya çıkardık. Kendimizi hemen bir eğitimin içinde bulurduk. Eğitimlerden gelir gelmez de yatardım. Yani öyle kıvracak, birine bakacak bir halim yoktu. Ben de onlar gibi, dayanabilmek için kadınlığımı bir tarafa bıraktım, elimden geleni yaptım ama o 56 gün bana cehennem gibi geldi. 15 günlük izine geldiğimde kafayı yemiştım artık. Psikolojim bozulmuştu. Kimse ile konuşmuyordum. Askerliğin bitmesin daha 15 ay var diye kafayı yiyordum. Hep düşünüyordum. Uyuyamıyordum. Korkuyordum. Ne olacağını bilmiyordum. Bundan kurtuluş yok diye düşünüyordum. Ama şu anki bilinçte olsaydım kesinlikle adım bile atmazdım. Usta birliğine Elazığ'a gittim. Gittiğimde güzel bir ilçe, güzel bir karakol, yeni yeni askerler. Ne güzel bir yermiş dedim. Orada usta birliğim başlamıştı ve orada âşık oldum. Onunla beraber askerlik yaptım. Onunla beraber silah tuttum. Bu arada da tacize de maruz kaldığım durumlar oldu. Ama orada da sevilen bir askerdim o yüzden kesinlikle bir baskı yaşamadım. Asker kıyafetim biraz boldu ve terziye götürdüm ve taytı gibi yaptırıp öyle giymiştım. İçtimalarda ve eğitimlerde üstlerim bana "kızım ne yapıyorsun" vs. derlerdi. "iyiyim komutanım, ne yapayım" gibi konuşmalar başlamıştı aramızda. Orada birini sevdim ve usta birliğim çok güzel bitti.

.....

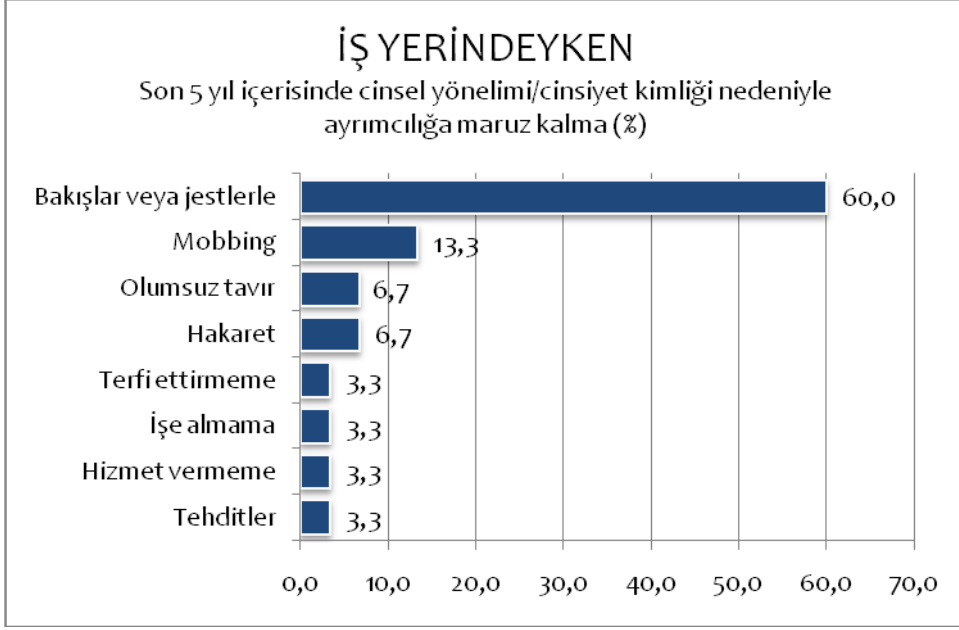
Didim'de otele gittik yerleştik. Bavullarımız koyduk. Bir gittik geldik. Kadınla adam oturmuş diyorlar ki; "burayı terk edin!". Ne oldu? Dedim. "Burada milletin kocaları var, siz çok güzelsiniz, burada size asırlılar, karıları terk eder gider". Ay böyle saçmalık olabilir mi? neler neler söyledi. Resmen şunu söylesene kardeşim. Siz travestisiniz. Sizi gören müşterilerimiz, oteli terk ediyor desene. En son "evet hanımefendi, biz ticari amaçlı düşünüyoruz, o yüzden travestiyi istemiyoruz" dedi. Kovdular bizi.

Eşyalarımızı, bavullarımız topladık aşağı iniyoruz. Aşağıda ne diyorlar biliyor musun? “3 saat burada kaldınız. Buranın ücretini öder misiniz?”. Böyle iki yüzlülük olabilir mi?. İen Sen bana ibne diyorsun, lanetli diyorsun, Lut kavmi diyorsun, şerefsiz diyorsun ve benim paramı istiyorsun. Kadını orada yolacaktım. Sen nasıl bir kadınsın ya dedim. senin Allah’tan korkunda mı yok, ne şerefsiz kadınsın, demediğiniz laf kalmadı bir de benden para istiyorsun. Ben bedenimi satıp bu parayı kazanıyorum. Sen o parayı nasıl yiyeceksin. Bizimle ilgili böyle düşüncelerin varken.

SON BEŞ YIL İÇERİSİNDE İŞ HAYATINDA CİNSEL YÖNELİM/CİNSİYET KİMLİĞİ NEDENİYLE AYRIMCILIĞA MARUZ KALMA

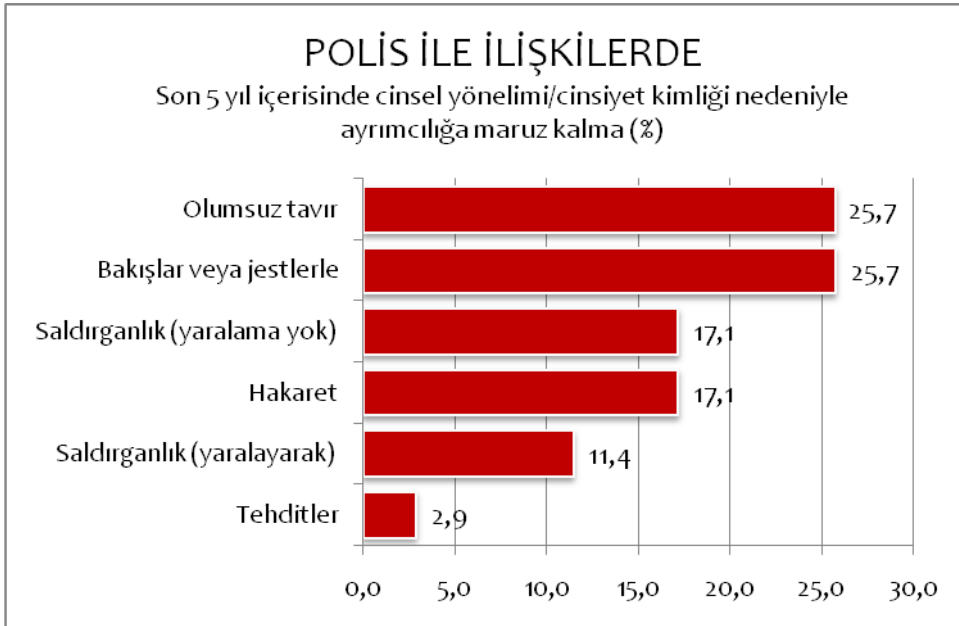

İş ararken diğer insanların bakış ve jestleriyle ayrımcılığa uğradığını belirten katılımcıların %36,42'sü gey, %27,3'ü lezbiyen katılımcılardır. Cinsel yönelimi nedeniyle işe alınmadığını dile getiren toplam 9 kişi bulunmaktadır. Bu 9 kişi arasında 1 gey, 3 biseksüel, 3 heteroseksüel, 1 travesti-transseksüel katılımcı bulunmaktadır. 1 kişi de cinsel yönelimini belirtmemiştir.

İş yerinde çevresindeki diğer insanların bakış ve jestleriyle rahatsız olduğunu, ayrımcılığa maruz kaldığını belirten katılımcıların %31,2'si lezbiyen, %25'i gey, %18,8'i biseksüel ve %12,5'i heteroseksüel katılımcılardır.

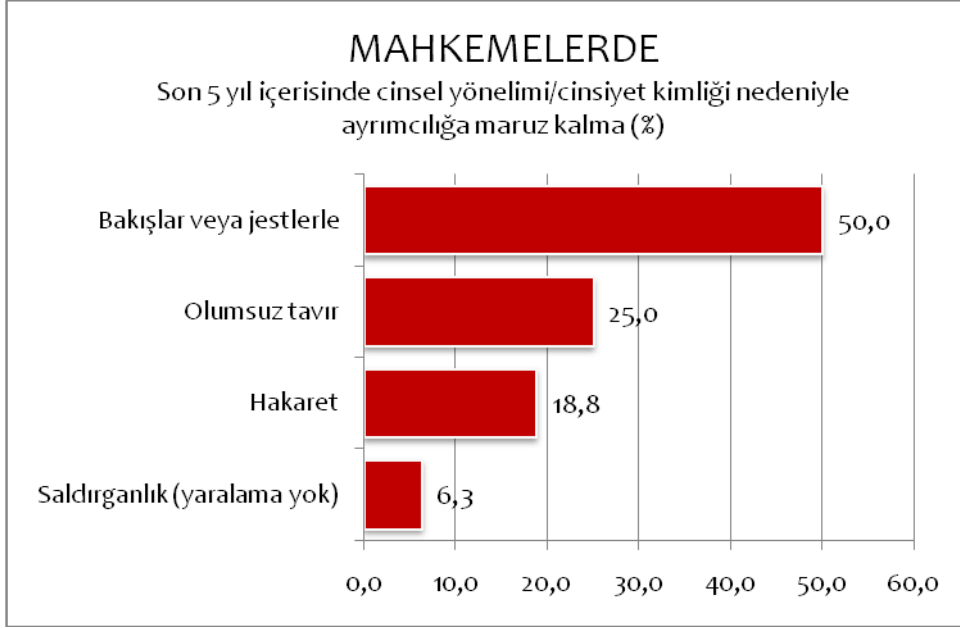
SON BEŞ YIL İÇERİSİNDE **KURUMSAL ALANLARDA** CİNSEL YÖNELİM/CİNSİYET KİMLİĞİ NEDENİYLE AYRIMCILIĞA MARUZ KALMA

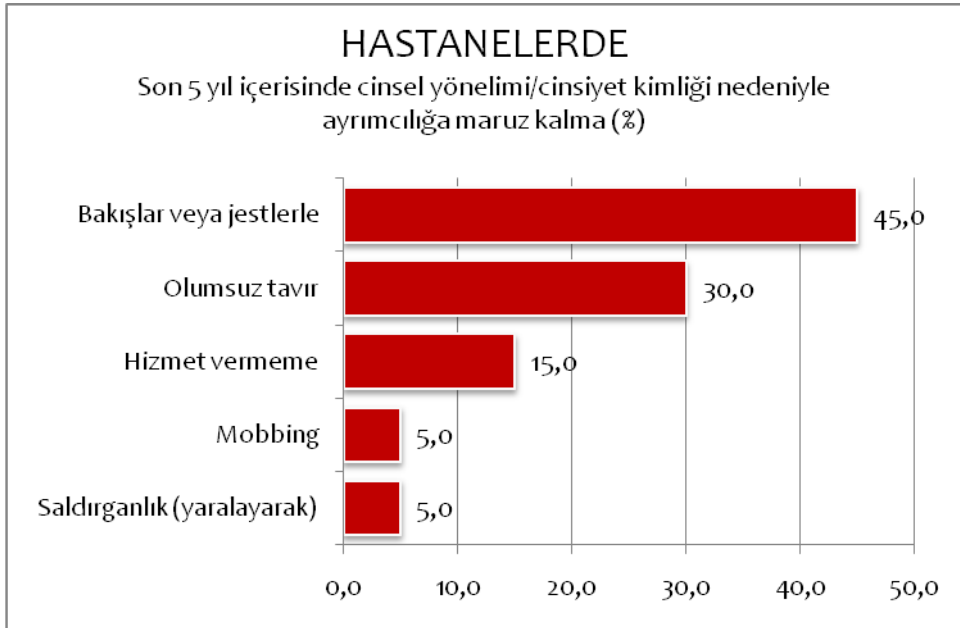
Polisin olumsuz tavrı nedeniyle ayrımcılığa maruz kaldığını belirten katılımcıların lezbiyen, biseksüel ve eşcinsel katılımcılardır. Polisin bakış ve jestleriyle rahatsız edildiğini belirtenlerin ise %50'si lezbiyen, %25'i geydir. Polis tarafından hakarete uğradığını dile getirenlerin %33,3'ü travesti-transseksüel, bir diğer %33,3'lük dilimi ise heteroseksüel katılımcılardan oluşmaktadır. 1 gey, 1 eşcinsel ve 2 heteroseksüel katılımcı polis ile ilişkilerinde yaralama olmadan saldırıya uğradıklarını, 2 biseksüel, 1 heteroseksüel ve 1 travesti-transseksüel katılımcı ise polis tarafından yaralanarak saldırıya uğradıklarını ifade etmişlerdir.

ayrımcılık ve şiddet örnekleri

“ahlakın ev basmaları vardı. Devletin kötü muamelesi - devlet derken polis – polis her zaman için emniyet sağlamak için var olan bir kurum. Benim cinsel yaşantıma karışmasını ben yadırgıyorum. Bu benim cinsel hayatım ve özel hayatım. Polis sadece kavgaya, gürültüye, hırsızlığa, cinayete, ne bileyim gaspa darpa karışabilecek bir insan. Dört duvar arasında yaşanan şey 2 insan arasındaki şeydir. Bu, ne üst kattaki komşuyu ilgilendirir, ne sokaktaki polisi. Bu çok yanlış bir tutum ve davranış. Benim yaşadığım ev de basıldı ahlak polisi tarafından. Ama onun basılma nedeni, müşteriden dolayı değildi, bizim yan apartmanda Ankara'nın o zamanlar mafyası sayılan insanın dayısı oturuyordu, onlar bize bu evden ya gideceksiniz ya gideceksiniz dediler. İki defa aynı kelimeyi tekrar ettiler. Çünkü, biz gayrimeşru çalışıyoruz, siz de gayrimeşru çalışıyorsunuz, sizin evinize gelen insanlar bizim evimizi birimizden birimizi görüp öğrenecekler, bu yüzden de burdan taşınmalısınız diye bizi tehdit etmişlerdi. Biz de evden taşınmadık. Bir güzel ev arkadaşım dayak yedi falan filan ve ahlak polisine sürekli dilekçeyle telefonla ulaşarak, bu evde fuhuş yapılıyor, diye geldiler eve. Ve kadın diye söylenmişti, gelindiğinde. Ahlak polisi öyle geliyor, ilk geldiklerinde kadın diye gelmişlerdi. Ben kapıyı açtım, hatta oturdum çay filan içtik, burda kadın yok mu dedi. Hayır dedim ne kadını... Biz travestiyiz dedim. Cemre ile birlikteydik. Adam şaşırды ve amirini aradı. Amirim burada kadınlar değil, translar (dönmeler) oturuyor dedi. Ne yapalım diye sordu, hiçbir şey yapmayın gelin dedi. Ve adamlar gitti, hiçbir şey olmadı. Ahlak polisleri... Aradan birkaç ay geçtikten sonra da o dediğim mafyanın dayısından ötürü, ev basıldı ve kapandı. Dayak mı yedim? Bir tane tokat yedim, o da kimliğimi üzerime almadım diye. Dürüst konuşmayı seven bir insanım. Polisin kötü muamelesiyle çok mu karşılaştım? Yaa çok şükür, ben (elini tahtaya vuruyor) yani hiçbir zaman polisten dayak yemedim. Bir tek o evin basıldığı gün, kimliğimi üzerime almadım diye yediğim tokat haricinde. Bir de ahlaka ilk düştüğümde, beni evime döndürmek için, tekrar erkek olmam için dediler, geldiğin yere gideceksin, evet ilk ahlaka düştüğümde, evet 4 tane elime beysbol sopası dayak yedim. Onun dışında 16 yıllık benim trans hayatımda, polisten hiçbir zaman dayak yemedim, şiddet... ” O da hayır dedi. Ben duyuyorum tabi, arabanın altındayım ama duyuyorum. Ondan sonracağıma, diğer laçovariyi buldular, getirdiler ama nasıl dövüyorlar onu, aklın hayalin durur, böyle bir dayak atamazlar. Ama çok şiddetli dövdüler. Beni de inat ettiler bulacağız bunu diye. El feneriyle arabaların altına baktılar ve buldular. Arabanın altında buldu beni, silahın altına mermiyi verdi, tabi, çıkk lan dedi. Tamam dedim, çıkıyorum, sakın ateş açma. Çıktım. Bana şöyle bir baktı, öbürüne baktı, ulan dedi hani yine bunun saçları uzun ve memeleri var dedi, bunun dedi kadın hali var dedi, sen utanmıyor musun erkek halinle kendini düzdürmeye-siktirmeye diye, bunu çok kötü dövdüler. Ve arabaya bindik biz, göturdüler, ifadeler alındı, ondan sonra bana dediler ki aç ellerini. Elimi açtım, memleketine gideceksin, döneceksin erkek olacaksın diye 4 tane beysbol sopasıyla dayak yedim. Ama tabi el kabardı, şiddetli kabardı. Ondan sonra tuvalette suyu döktüler, ellerim kabarmasın diye, yerleri sildirdiler. Bir dayağı o zaman yedim, bir de evim basıldığında.

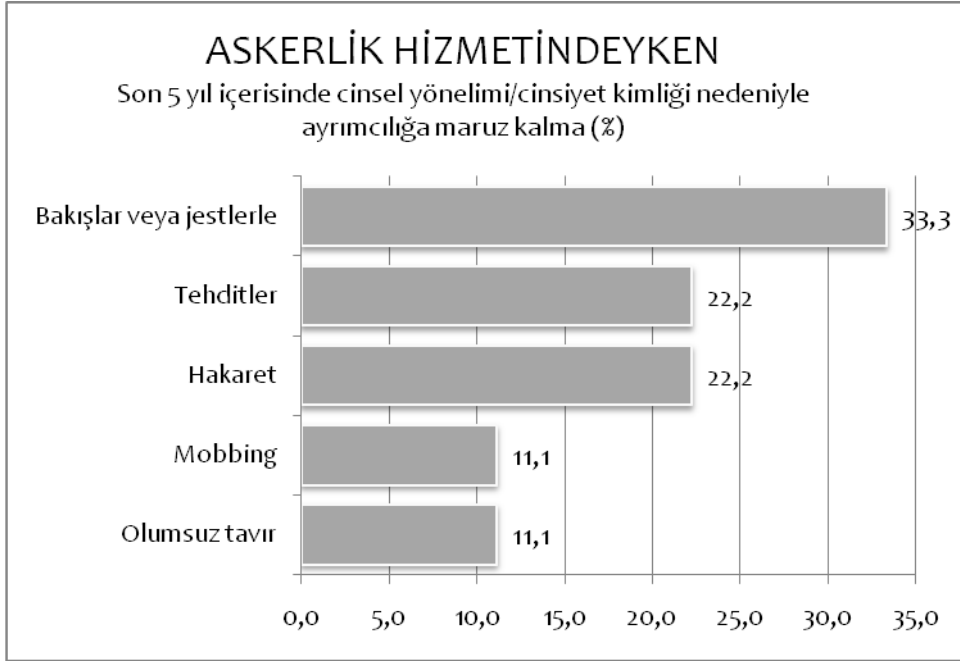

Diğer kişilerin bakış ve jestleriyle mahkemelerde rahatsız olduğunu belirten toplam 6 kişi bulunmaktadır. Bu kişilerin 3'ü lezbiyen, 2'si heteroseksüel ve 1'i biseksüel katılımcılardır. Mahkemelerde hakarete uğradığını ifade eden katılımcılar gey, heteroseksüel ve travesti-transseksüel katılımcılardır. 1 lezbiyen, 1 eşcinsel ve 1 travesti-transseksüel katılımcı mahkemelerde olumsuz tavırlara maruz kaldıklarını dile getirmişlerdir.

Hastanelerde cinsel yönelimi nedeniyle hizmet alamadığını belirten 1 travesti-transseksüel, 1 biseksüel ve 1 lezbiyen katılımcı bulunmaktadır.

SON BEŞ YIL İÇERİSİNDE ASKERLİK HİZMETİNDEYKEN CİNSEL YÖNELİM/CİNSİYET KİMLİĞİ NEDENİYLE AYRIMCILIĞA MARUZ KALMA

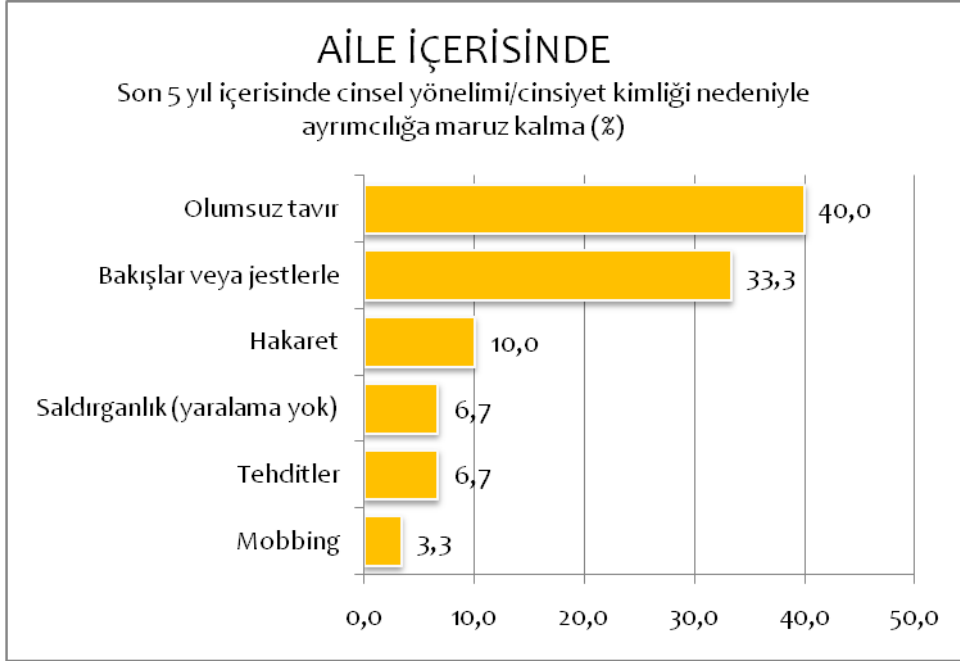
2 gey ve 1 heteroseksüel katılımcı askerlik hizmeti sırasında çevresindeki kişilerin bakış ve jestleriyle rahatsız olduğunu, 1 eşcinsel ve 1 travesti-transseksüel katılımcı hakarete uğradıklarını, 1 eşcinsel ve 1 heteroseksüel katılımcı ise tehdit edildiklerini ifade etmişlerdir.

SON BEŞ YIL İÇERİSİNDE AİLE İÇERİSİNDE CİNSEL YÖNELİM/CİNSİYET KİMLİĞİ NEDENİYLE AYRIMCILIĞA MARUZ KALMA

ayrımcılık ve şiddet örnekleri

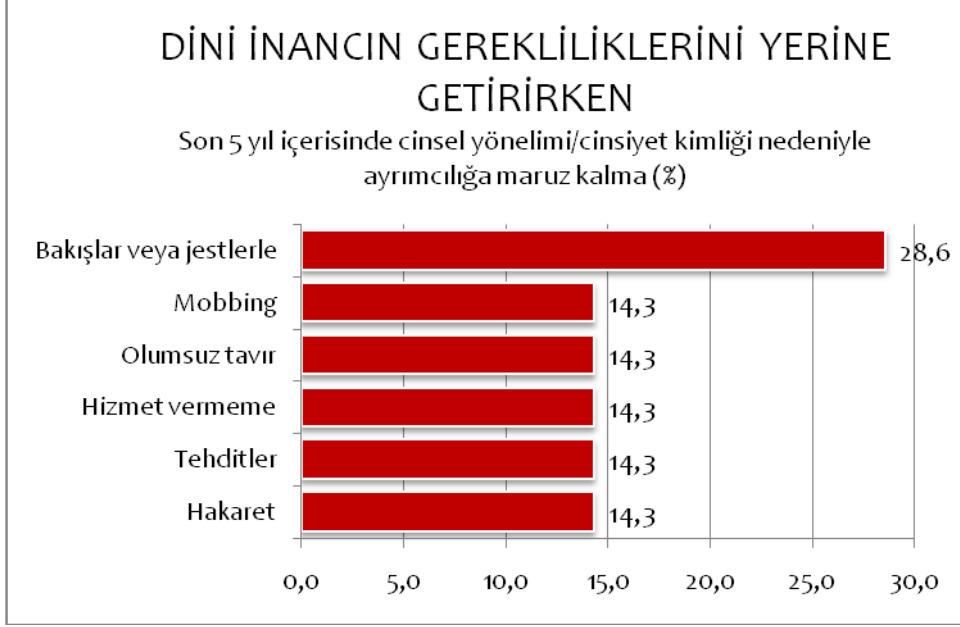
Ben içime kapanırken evden çıkmıyordum ancak eşcinsellerle tanıştıktan sonra eve girmemeye başladım. Eşcinsellerin yanında kendimi daha rahat hissediyordum ve sürekli onlarla birlikte olmak istiyordum. Bu evden çıkmayan çocuk eve girmez olunca ailemin dikkatini çekti ve ailem beni izlemeye başlamış. Gençlik

parkı ortamından ailem benim eşcinsel olduğumu öğrendi. Ataerkil ve aşırı muhafazakar bir aile yapısında sahibim. 1990'nın sonunda ailem benim evden çıkmama izin vermedi. Ve sürekli olarak gözleri benim üzerimde idi. Bu baskılardan kurtulduğum dönemler oluyordu ancak bunun sonrasında aile içi şiddetle karşılaştım. En son baş edemeyeceklerini anladıklarında aile içi bir toplantıda “yaşamamam gerektiği” konusunda hem fikir oldular. Annemim karara isyanı hiçbir şeyi değiştirmede ve annem ağlamakla yetindi. Bu süre içinde üç gün zincire vurdular. Nasıl öldüreceklerine karar verene kadar aç susuz bıraktılar. Bu arada sürekli şiddete maruz kalyordum. Altı kardeşten en küçük ağabeyim bu üçüncü gün zincirden çözüp sokağa bıraktı. Ve sokakta yaşama şansımım daha yüksek olduğunu söyledi. Altı ay kadar Ankara sokaklarında, parklarda ve tren vagonlarında yaşadım. Daha sonra İstanbul'a gittim. Bir buçuk seneye yakın İstanbul'da seks işçiliği yaptım. Daha sonra seks işçiliğinin bana göre olmadığını anladım ve üniversite sınavına girdim. eğitim fakültesini kazandım. Üniversitenin kurtuluş olacağını düşünerek hiç düşünmeden okumaya gittim ve üniversiteyi bitirdim. Üniversite sırasında bir çok maddi problem yaşadım. Eşcinselliğimden dolayı ayrımcılığa ve şiddete maruz kaldım. Üniversiteyi bitirdikten sonra tayinim çıktı. Ve öğretmen olarak doğuda bir ilde göreve başladım. Öğretmen kimliğimi alır almaz yıllardır görmediğim annemi görmek için Ankara'ya geldim. Annem ve babamla görüştüm, öğretmen olduğumu söyledim. Bana yaptıkları işkencenin haksızlığını ispatlarcasına üniversite yıllarımı anlattım. Ancak benim ailem ile mutluluğum üç gün sürdü: ağabeylerim ve akrabalarım ve çevre baskısı yüzünden babam beni evden kovdu.

Ailenin olumsuz tavırlarıyla ayrımcılığa maruz kaldığını belirten katılımcıların çoğunluğu lezbiyen katılımcılardır. Ailesinin kendisine bakış ve jestlerinden rahatsızlık duyanların ise %55,6'sı lezbiyen, %22,2'si ise eşcinsel katılımcılardır. 1 gey, 1 biseksüel ve 1 travesti-transseksüel katılımcı ailesi tarafından hakarete uğradığını ifade etmişlerdir. Ailesi tarafından tehdit edildiğini belirten ise 1 gey ve 1 heteroseksüel katılımcı bulunmaktadır.

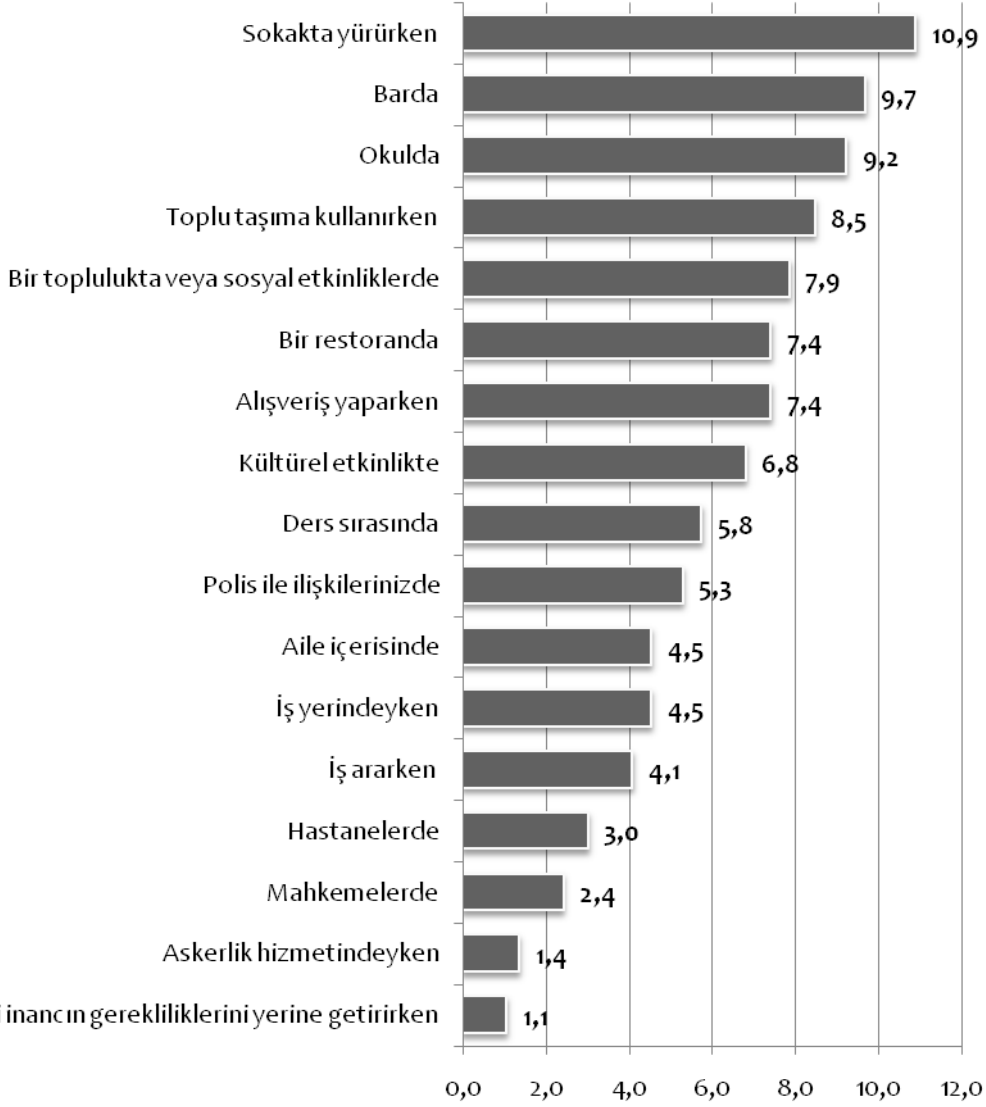
SON BEŞ YIL İÇERİSİNDE DİNİ İNANCIN GEREKLİLİKLERİNİ YERİNE GETİRİRKEN CİNSEL YÖNELİM/CİNSİYET KİMLİĞİ NEDENİYLE AYRIMCILIĞA MARUZ KALMA

Dini etkinlikleri yerine getirirken diğer insanların bakış ve jestleriyle ayrımcılığa maruz kaldığını belirten katılımcıların %27,7'si lezbiyen, %22,9'u biseksüel, %21,7'si gey, %7,2'si heteroseksüel, %5,7'si eşcinsel, , %4,8'i travesti-transseksüel katılımcılardır. 1 eşcinsel katılımcı tehdit edildiğini, 1 lezbiyen katılımcı olumsuz tavırlara maruz kaldığını, 1 travesti-transseksüel katılımcı ise kendisine hizmet verilmediğini dile getirmiştir.

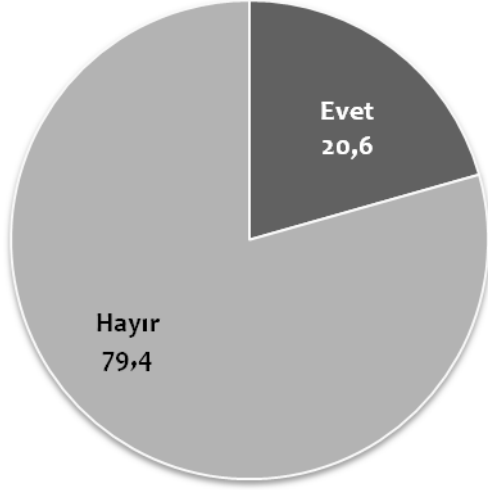
Aşağıda ayrımcılığa maruz kalınan mekanların genel dağılımı sunulmuştur. Önceki bulgularla tutarlı olarak kamusal mekanlardan özel mekanlara gidildikçe ayrımcılık yaşantıları azalmaktadır.

SON BEŞ YIL İÇERİSİNDE CİNSEL YÖNELİM/CİNSİYET
KİMLİĞİ NEDENİYLE AYRIMCILIĞA MARUZ KALINAN
YERLER (%)

Yukarıdaki grafikte sunulan ayrımcılığa maruz kalınan yerler ve durumların dışında katılımcılarımızın “diğer” kategorisinde belirttikleri deneyimleri aşağıda sunulmuştur.

TÜRKİYE'DE DİĞER YERLERDE SON BEŞ YIL
BOYUNCA CİNSEL YÖNELİM/CİNSİYET KİMLİĞİ
NEDENİYLE AYRIMCILIĞA MARUZ KALMA (%)

Diğer yerlerde ayrımcılığa maruz kaldığını belirten toplam 10 katılımcının dile getirdikleri alanlar kendi ifadeleri ile aşağıda sunulmuştur:

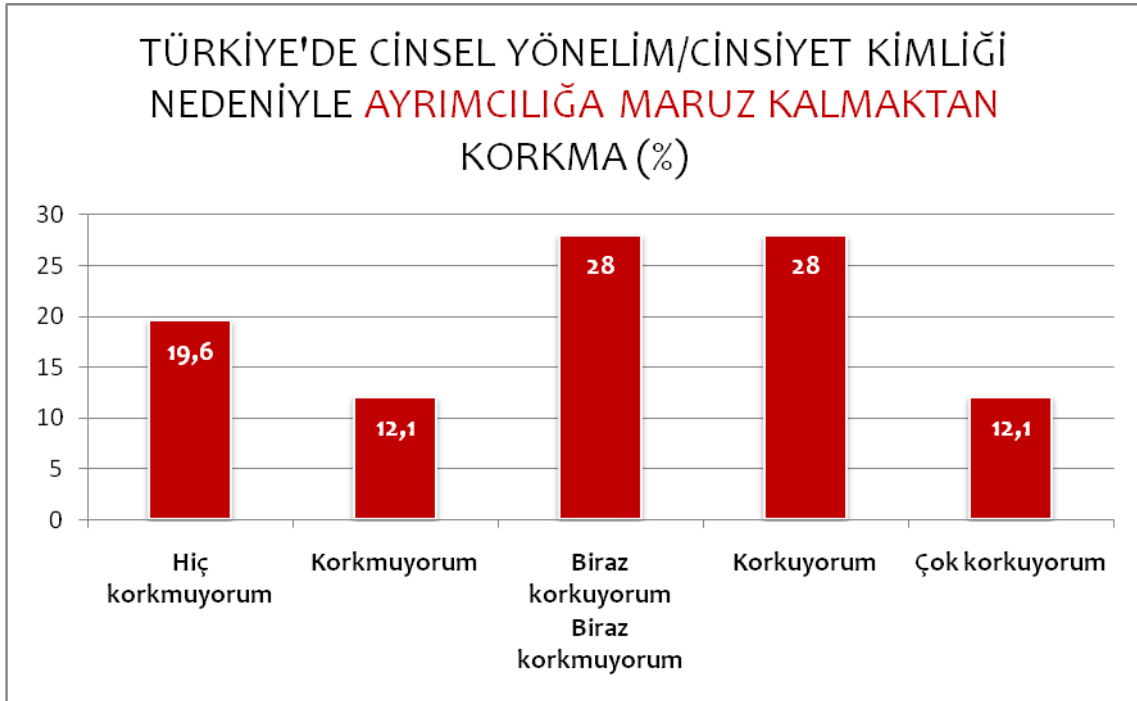
Dershanede (2), Parkta (1), Otelde (1), Sex shoapta (1), Hamamda (1), Barda (1), Tatil yerinde (1), Evinin önünde (1), Zabıtada (1).

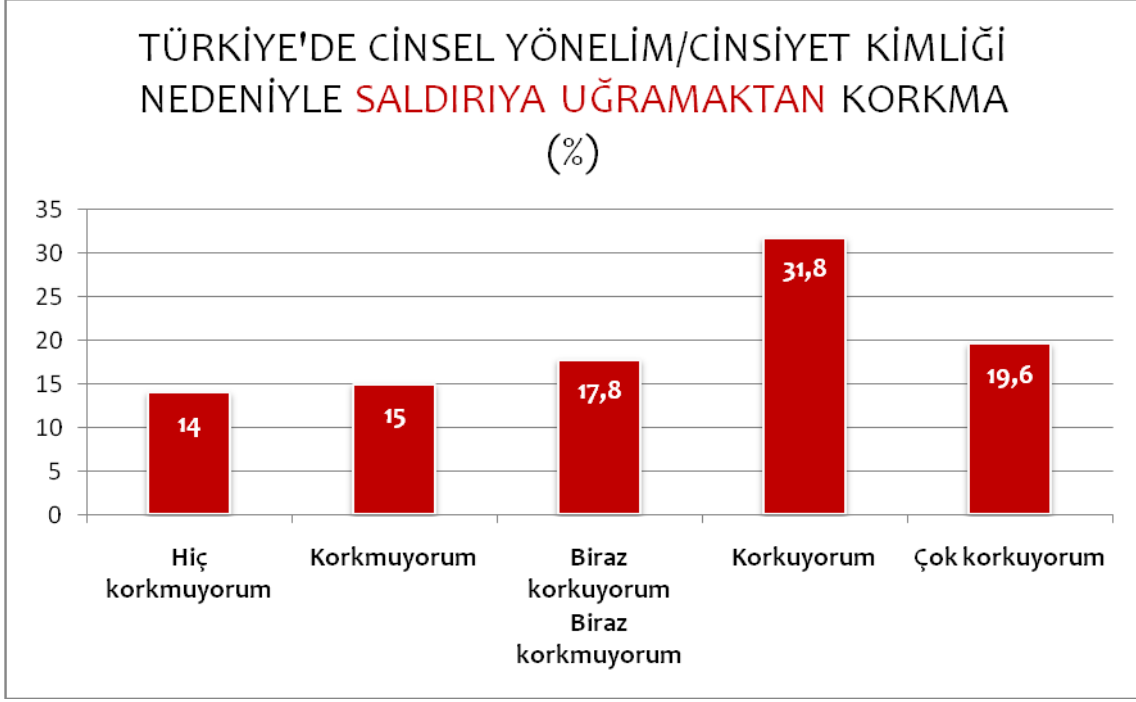
Diğer yerlerde ayrımcılığa maruz kaldığını belirten bu katılımcıların 9'u bu ayrımcılık uygulamalarının ne şekilde gerçekleştiğini belirtmiştir. Belirtilme sıklıklarına göre bu türler sırasıyla şu şekildedir:

Olumsuz davranışlar (aileye açıklama ile tehdit) (4), Hizmet vermeme ya da kovulma (3), Şiddet (1), Saldırganlık – yaralama yok (1).

AYRIMCILIĞA DOĞRUDAN YA DA DOLAYLI OLARAK MARUZ KALMANIN DUYGUSAL SONUÇLARI

Aşağıdaki iki grafikte katılımcılarımızın kendi yaşadıkları ya da tanık oldukları, paylaştıkları ayrımcılık deneyimlerinin sonucunda yaşadıkları duygusal sonuçlara ilişkin bulgular sunulmuştur. Katılımcılarımızın yarısı ayrımcılığa uğramaktan, daha büyük çoğunluğu ise ayrımcılıktan kaynaklanan şiddetten ve saldırıya uğramaktan korkmaktadır.

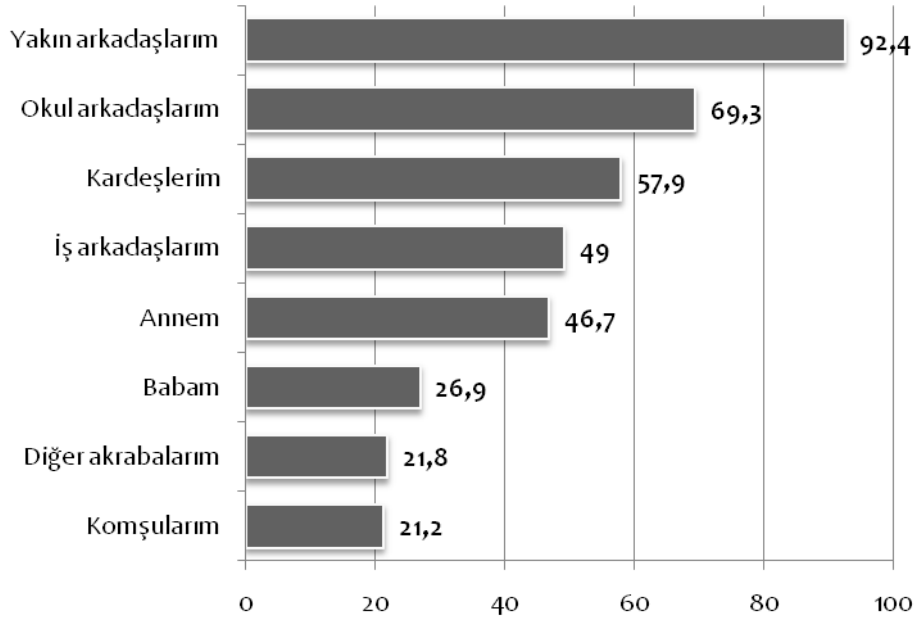

CİNSEL KİMLİK – YÖNELİM KONUSUNDAKİ AÇIKLIK

Aşağıda sırasıyla katılımcılarımızın cinsel yönelim, kimlikleriyle ilgili çevrelerine açılma, açılabilme konusundaki bulgular sunulmuştur. İlk grafikte tüm ilişki tiplerine ilişkin deneyim izlenebilir, sonraki grafiklerde tek tek her ilişki türü açısından açılma deneyimlerine yer verilmiştir. Bu bölümde dikkate değer bir sonuç, katılımcılarımızın en büyük oranda cevapsız bıraktıkları soru grubunun bu sorular olmasıdır.

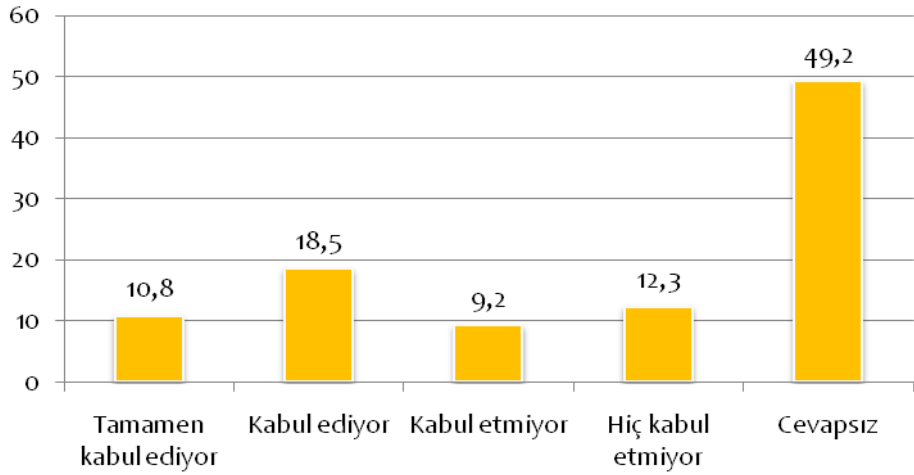
Sonuçlar genel olarak, katılımcılarımızın farklı kategorilerdeki “arkadaş” gruplarıyla daha açık ve rahat ilişkiler sürdürebildikleri yönündedir. Aileden en büyük çoğunlukla açık olunan kişiler, kardeşlerdir, kardeşleri anne ve daha sonra babalar izlemektedir.

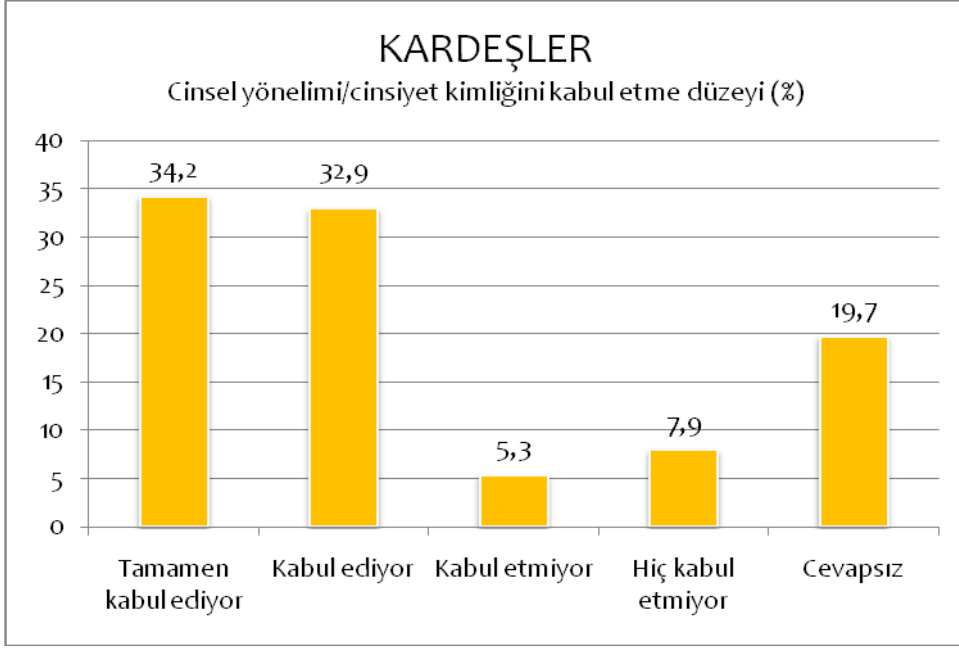
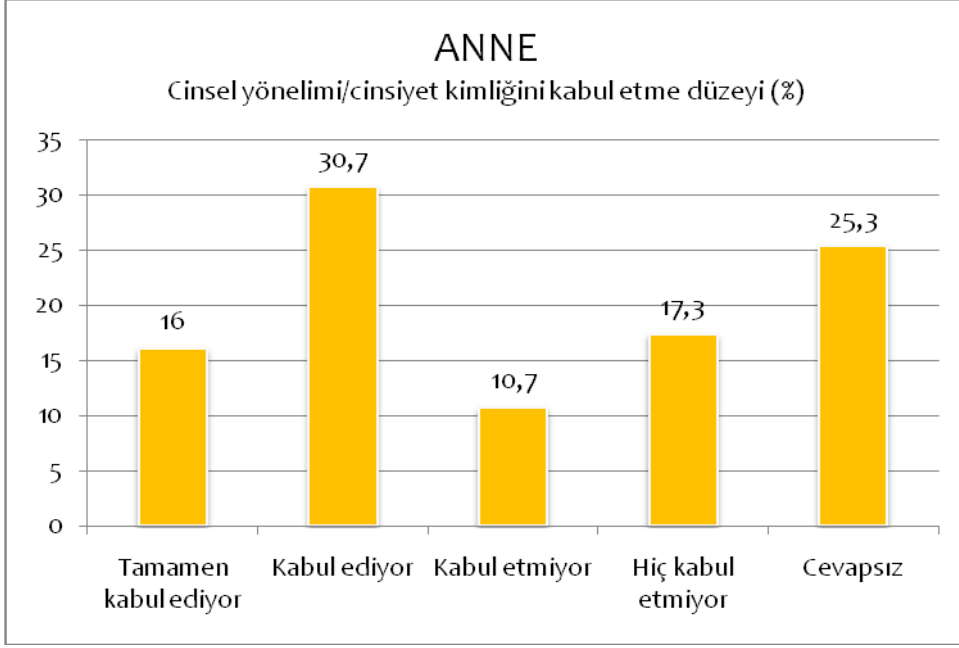
CİNSEL YÖNELİM/CİNSİYET KİMLİĞİNİN BİLİNME YÜZDELERİ

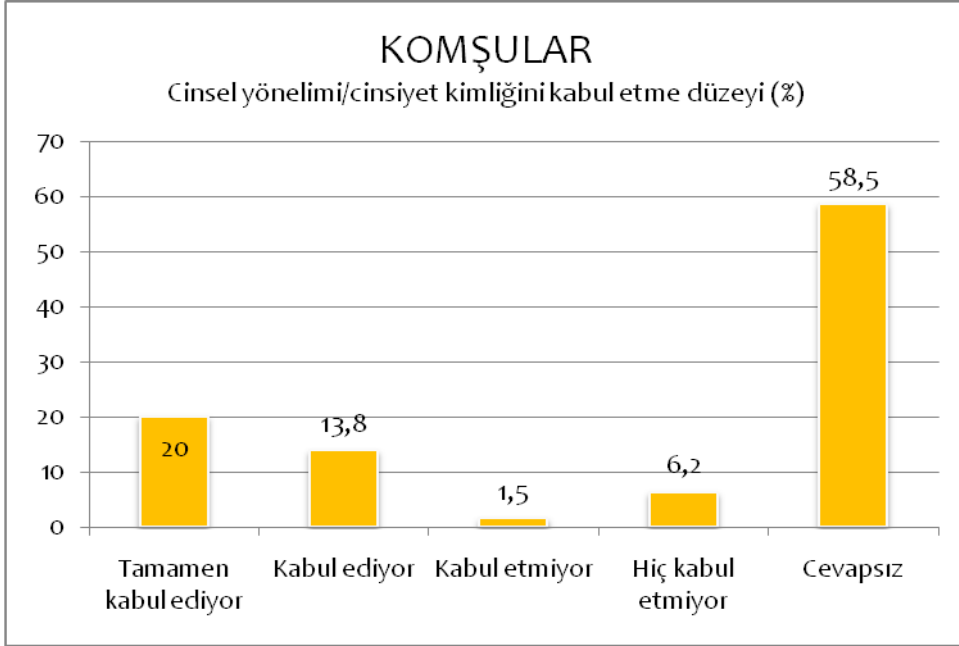
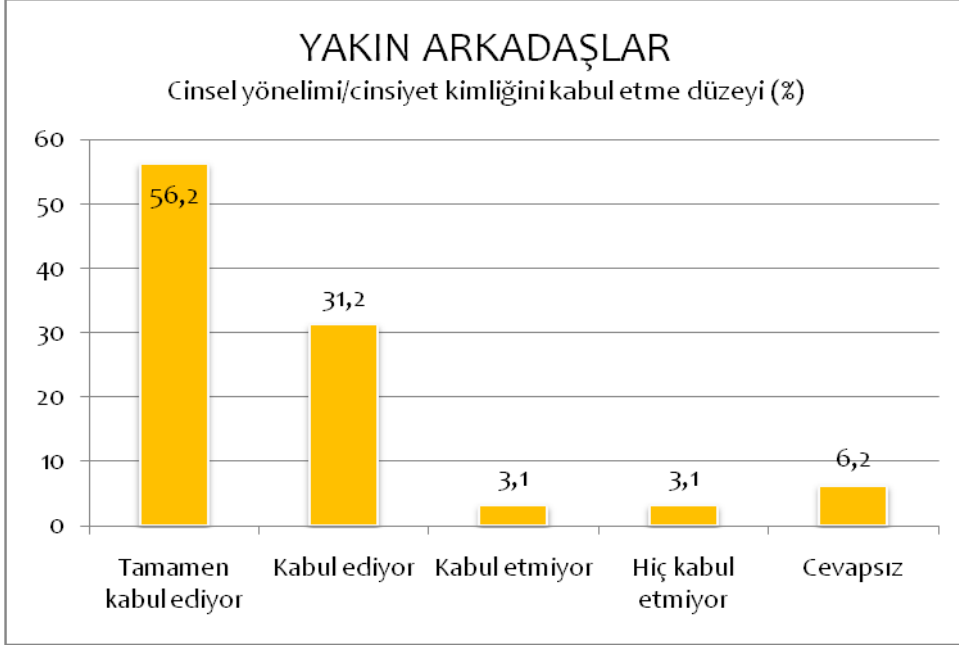

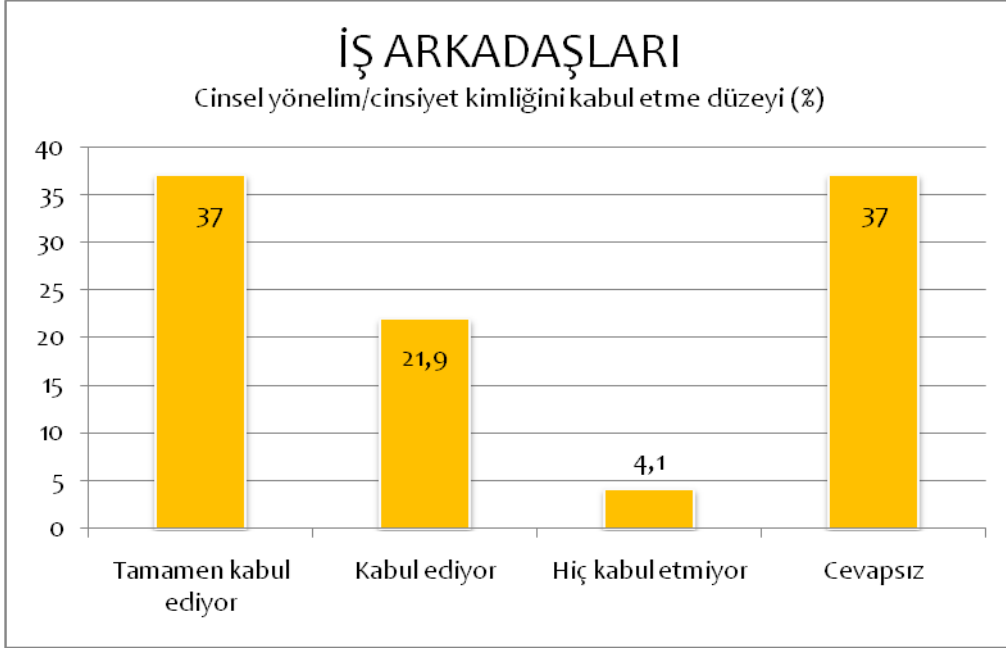
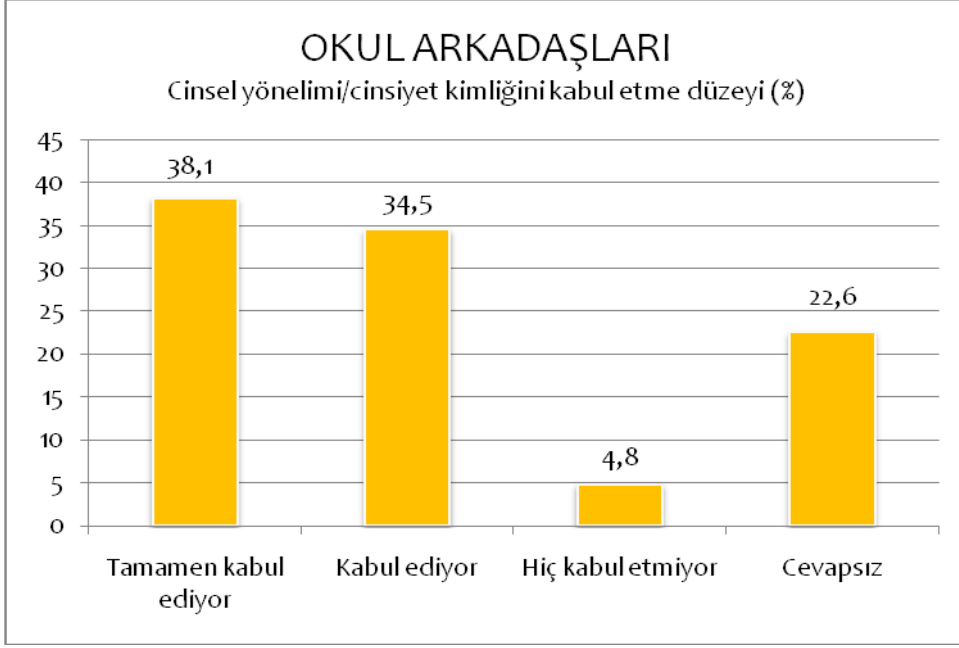
BABA

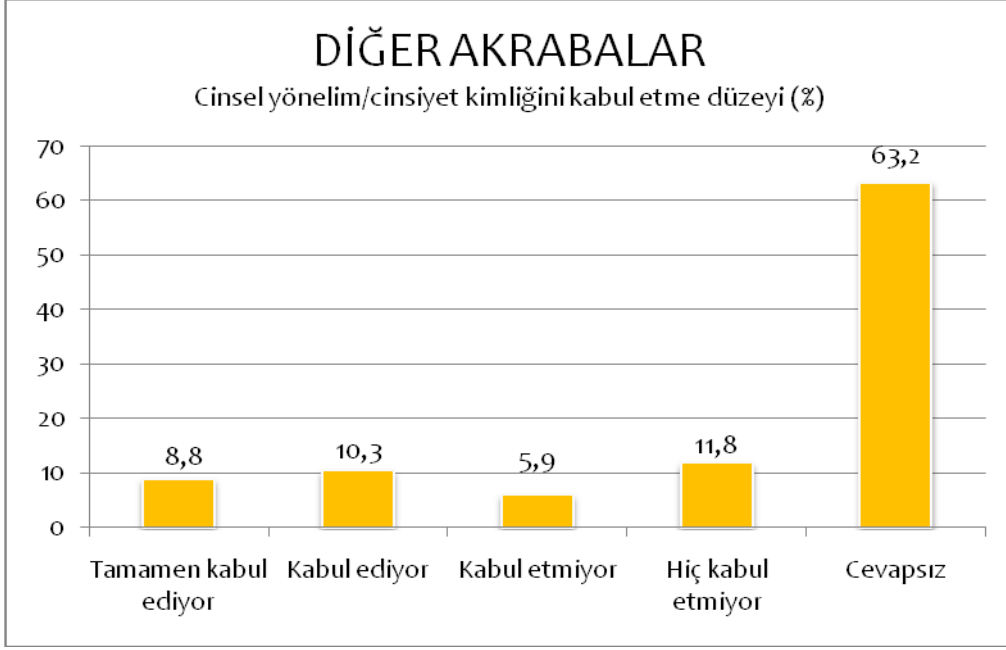
Cinsel yönelimi/cinsiyet kimliğini kabul etme düzeyi (%)

ayrımcılık ve şiddet örnekleri

Bu yaşantıyı gördüm, bu yaşantının zorluklarını biliyorum, yaşıyorum ya yıllardır, neyin ne olduğunu bildiğim için. Mesela benim akrabamdan, kardeşim ya da yeğenim, herhangi birisinin de eşcinsel olmasına karşı çıkmam ama bu ortama girmesine kesinlikle karşı çıkarım.

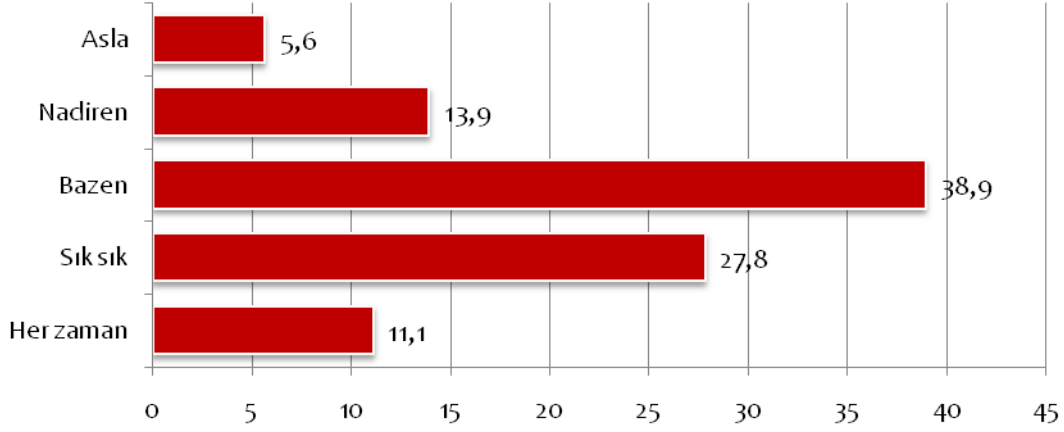
..Fuhuş ortamına karşıyız. Yani, transeksüel olabilir, biseksüel olabilir, eşcinsel olabilir, ne olursa olsun fuhuş ortamı olmasın. Özel hayatı onu ilgilendirir, ama fuhuş ortamı bizi yıpratıyor.

..Peki, biz de seks işçiliğini de tartışıyoruz bir yandan, mesela istemediğim bi adamla yatağa girmek benim için çok yıpratıcı birşey.

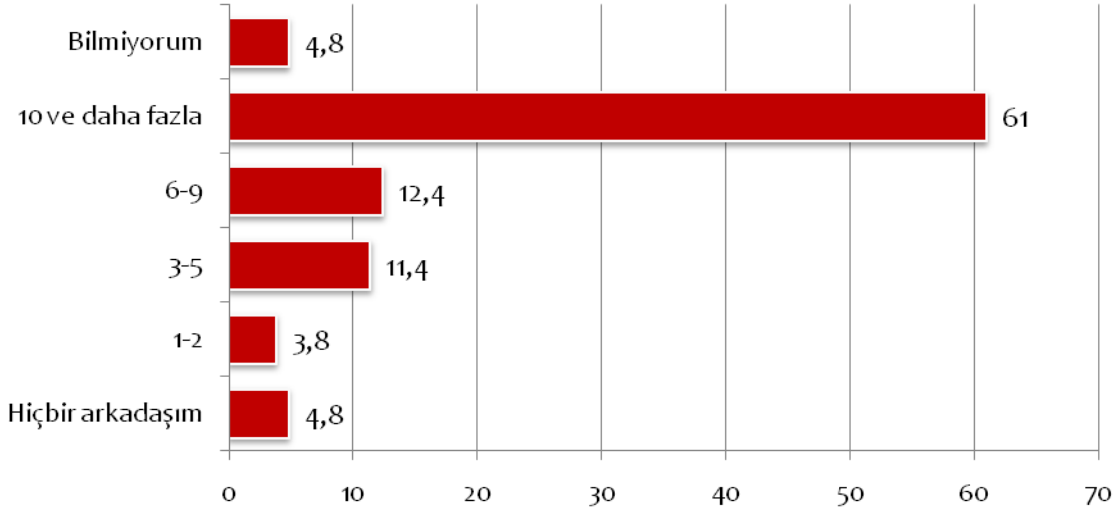
..İşte, bu neden kaynaklanıyor. Senin bir işin var, çalışıyorsun. Fuhuş yapmıyorsun. Fuhuş yapmadığın için, seçme hakkın var. Ama biz geleceğimizi garanti altına almak için, yarınımızın ekmeğini çıkarmak için, ya da 1 ay sonra biraz daha kendimize bakmak için, ya da tatile rahatça gidebilmek için bunu yapmak zorundayız. Hoşumuza gitsin ya da gitmesin. Önceden, dediğim gibi, kulüpte çalışırken bunu seçme hakkımız vardı. Şu an internet üzerinden biz seçiliyoruz. Sadece, paramızı, istediğimiz ücreti veren insanı kabul ediyoruz. Aşağısını da kabul etmiyoruz. He paramızı veren insan da karşımıza ne çıkacağını da bilmiyoruz, muamma.

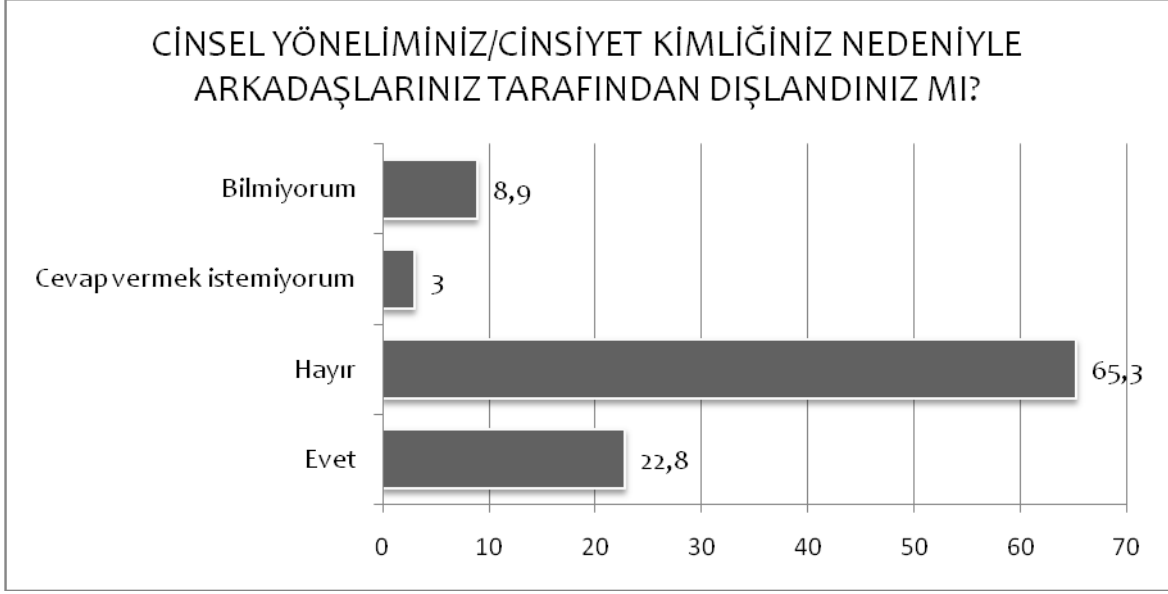
Katılımcılarımızın yaklaşık 1/5'i özel yaşamları hakkında sorulan sorulara doğru yanıtlar vermemekte, sadece yaklaşık % 10'u her zaman doğru yanıtlar verdiğini belirtmektedir.

GÜNLÜK YAŞANTINIZDA KARŞILAŞTIĞINIZ KİŞİLER
ÖZEL YAŞAMINIZ HAKKINDA SORU SORARLARSA,
DOĞRU CEVAP VERİYOR MUSUNUZ? (%)

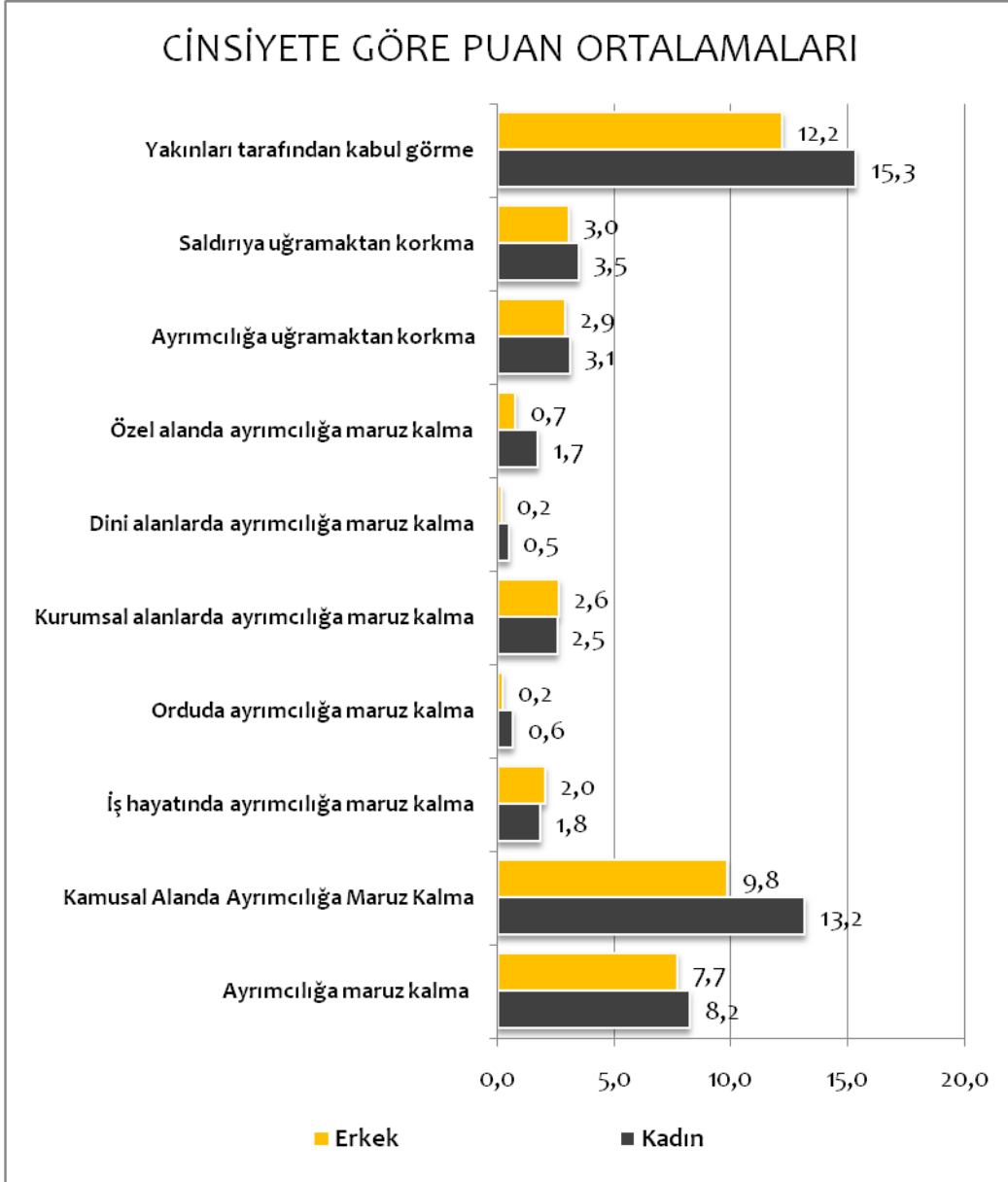
KAÇ HETEROSEKSÜEL ARKADAŞINIZ CİNSEL
YÖNELİMİNİZİ/CİNSİYET KİMLİĞİNİZİ BİLİYOR? (%)

KARŞILAŞTIRMALI ANALİZLER

Cinsiyet kimliği, yaş, eğitim vb. özellikler, yukarıda sunduğumuz ayrımcılığın farklı boyutlarıyla ilgili sonuçları nasıl etkilemektedir? Aşağıda katılımcılarımızın farklı konularda verdikleri yanıtların karşılaştırmalı olarak ele alınarak analiz edildiği grafikler sunulmuştur.

Cinsiyet kimliklerini “kadın” olarak belirten katılımcılarımızın, özellikle kamusal alanlarda ayrımcılığa maruz kalmaktan daha çok korku duydukları, bununla birlikte ayrımcılık yaşantılarının cinsiyet algısına göre değişmediği görülmektedir.

ayrımcılık ve şiddet örnekleri

... Dayakları yiyorduk rahat bir şekilde. Ellerimiz filan şişiyordu böyle. Birbirimize sopayla vurduruyorlardı. Beysbol sopası. Çıkıyorduk. Kızılay'a doğru geliyorduk. Aradan 1-2 saat geçiyordu, yeniden alıp

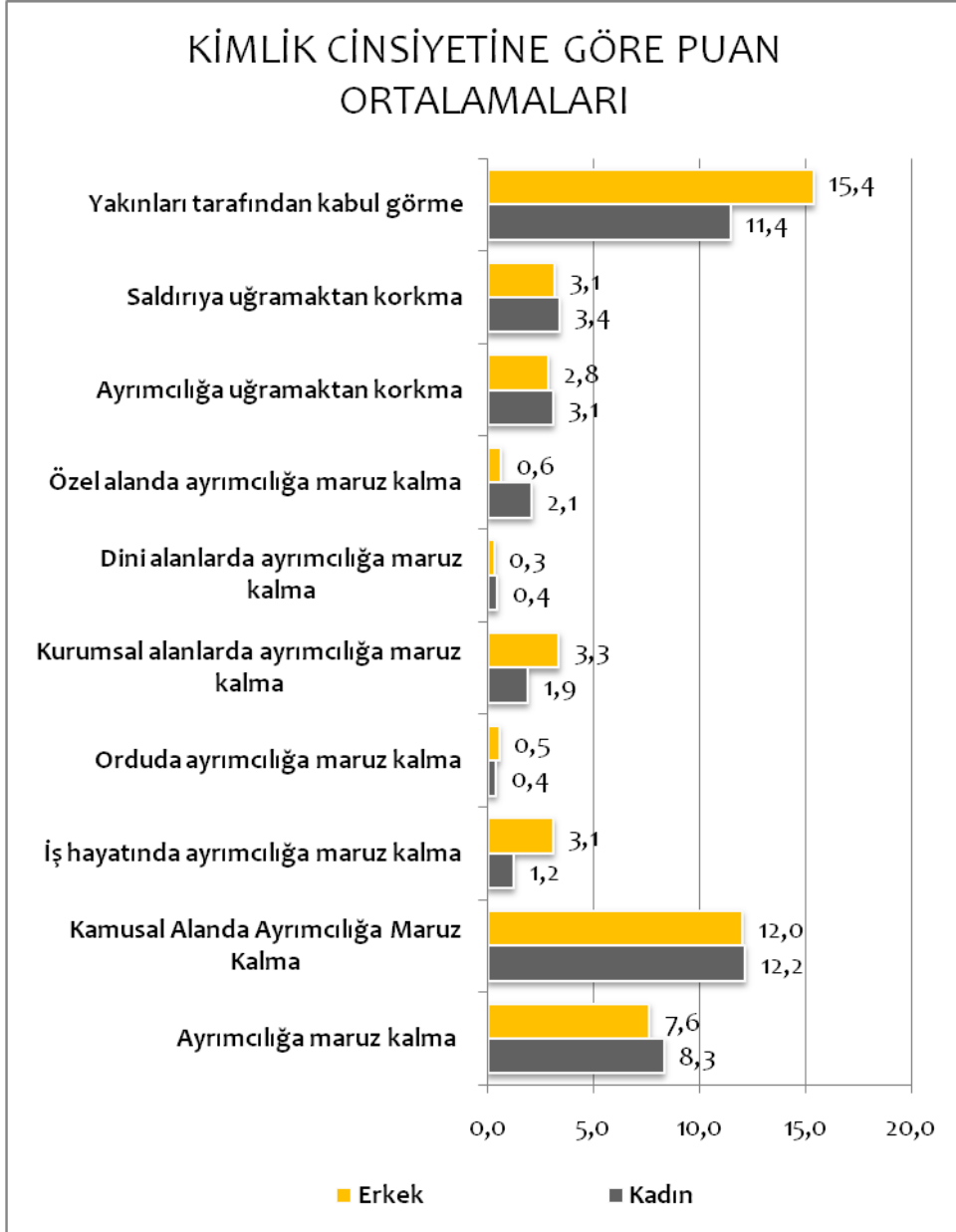
götürüyorlardı. En son yine bir gün emniyetten çıktık. Kızılay'a doğru geldik, Akay'dan bir ekip bizi aldı, normal siyah-beyaz Çankaya taraflarından. Kimliklere filan baktı. Sen nerelisin dedi. Sen benim hemşerimsin, nasıl böyle bir şey yaparsın dedi. Sonra beni dövmeğe başladı. Karşılık da veremedim. O polisin hemşerisiyim diye dayak yedim. Eskiden polis şiddeti daha çoktu. Şu an fazla yok. Onu söyleyebilirim. Yasalardan dolayı. "Yani, dediğim gibi bir mağazaya gidersen, normal bir mağaza, herkese hizmet veren, senin eşcinsel olduğunu görünce 20 liralık bir t-shirt ü sana 50 liraya satabiliyor. O etiketi gördüğün halde. Onu söyleyeyim, bunu yapan mağazalar var. Mesela, beyaz eşya filan almak için gittiğimiz büyük mağazalarda, 1000 liralık bir şeyi 1500 deyip, 1200 e filan satmaya çalışıyorlar. Kısacası, her yerde kazıklamaya çalışıyorlar. Trans olarak yaşamak çok zor, kesinlikle çok zor bir hayat. Mesela benim kendi özel sigortam var. Genelde Güven Hastanesine gidiyorum. Bunu, ordaki müşteri temsilcisine de söyledim. Yani, bazı doktorlarda, çok homofobiklik hissedebiliyorum. Çok aceleci davranıyorlar, ben birşey anlatırken ilgisiz bir şekilde bakıyor. Sonuçta, ben özel sigortamla gidiyorum oraya, bağkur bile değil yani. Söyledim bunu. Bende bu var diyorum, hemen yoktur filan diyor doktor. Hemen psikolojiye bağlıyorlar, anksiyete filan diyorlar. Ben gidiyorum doktora akciğerlerim ağrıyor diyorum, bana psikolojiktir o diyor. Bir defa KBB ye gittim. Ben yürüyüş yapmayı çok seviyorum. Yürürken basınç oluyor, yutkunamıyorum, çınlama sesi geliyor. Gittim, doktor aptal aptal beni dinleyip, seninki psikolojik, kendini sıktığından kaynaklanıyor, fazla yürüyüş yapma gibi saçma sapan şeyler söyledi. Bunu bana özel hastane yaptı. Devlet hastanesine hiç gitmedim. Orada ne yaparlar bilemiyorum. Orası daha farklıdır herhalde.

ayrımcılık ve şiddet örnekleri

Bazen gazetelerde tuhaf haberler çıkıyor, özellikle vergi vs konularında uzman yazarların yazıları oluyor, babasının emekli aylığını alabilmek için cinsiyet değiştirdi gibi haberler. Bu tür haberlere gülüp geçin, öyle pat diye olan bir şey yok, korkunç sancılı, acılı bir süreç yaşanıyor sonuçta. Ölmek istediğiniz anlar çok oluyor, keşanlılık dönemi dediğimiz dönem mesela çok zor bir dönem çünkü o dönemde ne tam istediğiniz beden inşa edilmiş durumda o yüzden çoğunlukla hep tanımlanamaz pozisyonda kalıyorsunuz. İnsanlar "bu ne ya" diyerek yanınızdan geçiyor. Sonuçta bu süreç aileyle, çevreyle ilişkiler yavaş yavaş azalmaya, daralmaya başlıyor ve yalnızlaşma söz konusu oluyor. Açılma süreci de aynı zamanda çünkü mesela en yakın dostlarınız sizinle yan yana görünmekten çekinmeye başlayabiliyor ya da herhangi bir açıklama yapmadan pat diye sizinle ilişkisini kesebiliyor. Benim çok yaşadığım bir şey bu, tabi bunu yapmayan dostlar da olabiliyor ama çevre giderek daralıyor ve giderek yalnızlaşıyorsunuz sonuçta. Bunlara ben gemileri yakma durumu da diyorum. O arzu o kadar şiddetli ki çevreyi, dostları, aileyi bir anda silebiliyorsunuz, zor bir şey evet ama zaten sürecin kendisi zor. Daha fazla dramatikleştirmeyeyim. Şimdi beden o tasarladığınız biçime ulaşmaya başladığında giderek kendinizle barışıp bütün o çektiğiniz acıları unutabiliyorsunuz. Her şey geride kalmış oluyor ve yeni bir yaşam başlıyor. Aynı ömre sığdırılmış ikinci bir yaşam gibi bir şey bu. Bu yeni yaşam, değişim boşuna değil. Bu arada bu geçiş sürecinde kadınlık ve erkekliği öğreniyorsunuz.

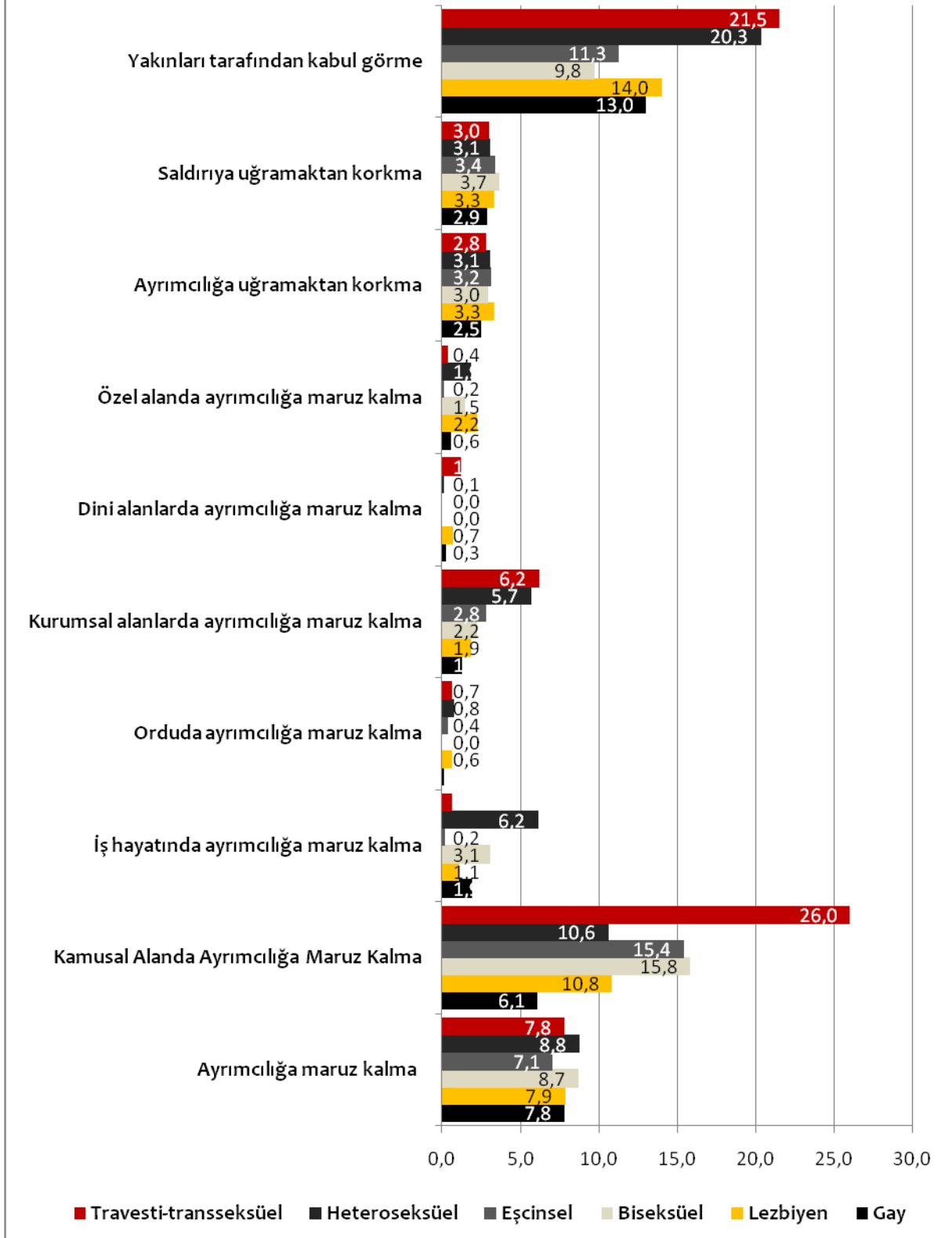
.....

.. Sonra gene gelen tepkilerden biri dinle ilgili, dinden imandan çıkmış gibi bir şey transeksüel olmak. Burada belki tanrının yarattığı beden üzerinde değişiklikler yapıyor olmak yani onu bozmak belki onun etkisi de olabilir ama ameliyat şartını yerine getirirseniz, yani toplumsal cinsiyet rollerine tümüyle uyarsanız gene kabul görebiliyorsunuz ilginç bir nokta olarak. Burada gene ameliyata zorlama var alttan alta. Burası başlı başına konuşulması gereken bir şey. Transeks olgusunda bedende düzeltmeler yapma arzusu demiştik ama yeni yeni ben böyle düzeltmeler yapma ihtiyacı duymuyorum bedenimle barışığım ben toplumsal cinsiyet normlarına uyarak yaşamak istemiyorum diyen yeni yeni arkadaşlarımızı da görüyoruz. Belki transeksüellik olgusuna yeniden bakmaya ve daha derinden bakmayı da sağlayacak bir şey aslında. Ama sonuçta tabi toplumsal cinsiyet normlarına sonuna kadar uyma yönünde ameliyat bir şart olarak gelip konuyor önümüze. Sonra toplumsal yaşamın tümüyle dışında olmak demek transeksüel olmak. Dışına itilmek demek. Yine toplumsal cinsiyet normlarına uyarsanız kabul ediliyorsunuz yoksa apayrı bir varlık olarak –

Yukarıdaki grafikte en belirgin ayırt edici sonuç, kimlik cinsiyeti “erkek” olan katılımcılarımızın, “kadın” olan katılımcılarımızdan daha yüksek oranda yakınları tarafından kabul edildiklerini algılamalarıdır. İş hayatında ve kurumsal mekanlarda ise bu katılımcılarımız daha yüksek oranda ayrımcılık algılamaktadırlar.

CİNSEL YÖNELİME GÖRE PUAN ORTALAMALARI

Cinsel yönelim algısına göre bakıldığında, travesti ve transseksüellerin, kamusal ve kurumsal alanlarda en yüksek oranda ayrımcılığa maruz kalan kişiler oldukları, bununla

birlikte yakınları tarafından en fazla kabul edildiklerini algılayan katılımcılarımızın da aynı grup olduğu görülmektedir. Bulguların değerlendirilmesi sürecinde katılımcılarımızın cinsel yönelimlerine ilişkin kendi tanımlamalarını kullandık. Grafikte, kendilerini “gey” ve “eşcinsel” olarak tanımlayan katılımcılarımızın çok büyük çoğunluğunun gey olduklarını göz önüne aldığımızda, bu grubun diğer gruplara göre oldukça yüksek ayrımcılık deneyimi yaşadığı görülebilir.

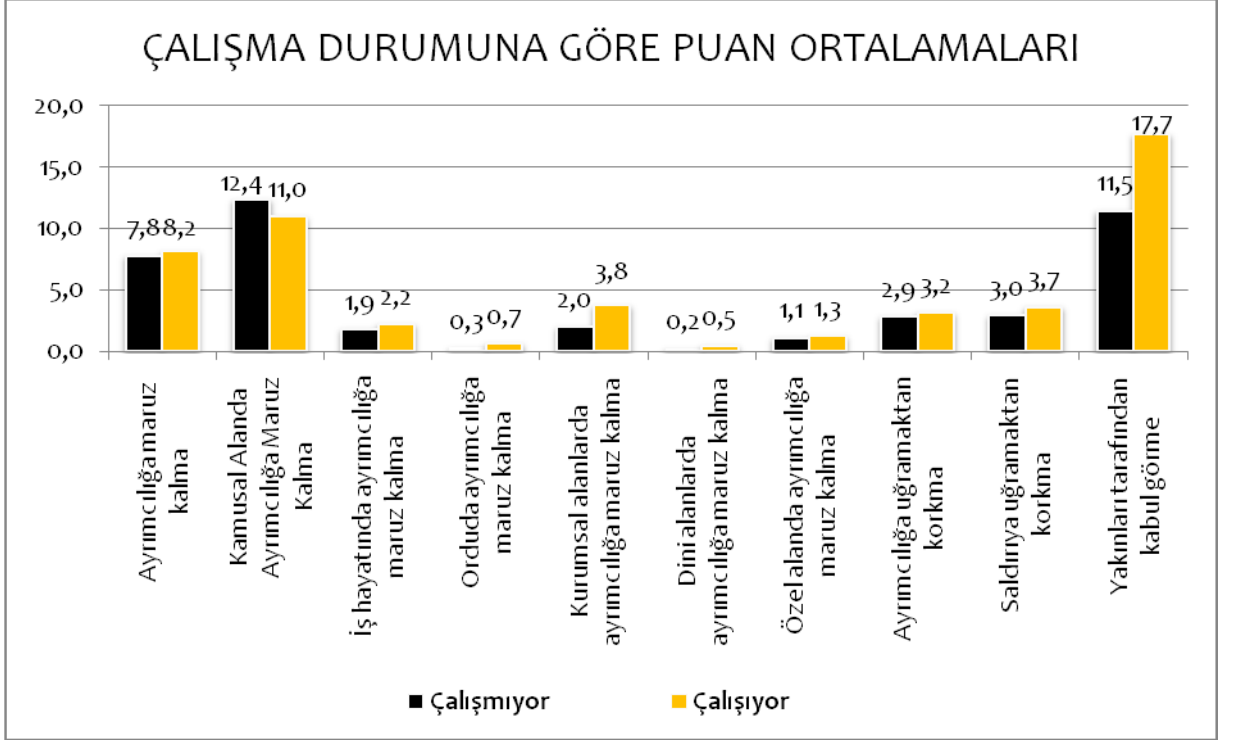
ayrımcılık ve şiddet örnekleri

Bundan on yıl önce Gençlik Parkı'nda şiddete uğradım. Gençlik Parkı'na partner bulmak için gitmiştim. Birileriyle karşılaştım. Karşımdaki insanlardan zarar göreceğimi hissettiğim halde onlarla konuşmak için ilk adımı ben attım. Onlarla bir şeyler paylaşmak istediğimi ben söyledim. Onlarda kabul ettiler. Bir yerlere gittik. Onlardan birine oral seks yaparken diğeri elindeki bira şişesini kırıp boğazıma dayayıp , cebimdeki paraları istedi. Cebimde bir biletlik param vardı, onu da aldılar. Küfrederek yanımdan ayrıldılar. Sonra Gençlik Parkı'ndaki karakola gittim. Çocukların yaşlarının küçük olacağını varsayarak, “ Senin başın belaya girer” dediler.

xxxxxxx

..... Transeksüel olmayı ama fuhuş yapmamayı istedim. Normal bir işte çalışmayı arzuldum. Hala arzuluyorum. Hala istiyorum. Gündüzleri sizler gibi işe gidip, akşamları zevkime göre arkadaşlarımla vakit geçirmek istedim. Transeksüel ortamına ilk girdiğimden beri hayalim bu olmuştur. Transeksüel görünümünde bir işte çalışıp, akşamları mesaimden sonra evime gelip zevkime göre yaşamayı istedim. Fuhuşu bırakmak istiyorum. Çünkü bu dedikoduların arkası kesilmeyecek. Her gün bir yenisi ekleniyor. Bıktım. Ve her an, bunu öğrenen bir insanın bana telefon açıp, müşteri gibi gelip de beni öldürmesinden çok korkuyorum. Açık açık söylüyorum. Yani seks sektöründe olup da fuhuş yapmak zorunda kalan, ister heteroseksüel, ister eşcinsel olsun, öğrenildiği an bu korkuyu, öldürülme korkusunu üzerinde atamaz.

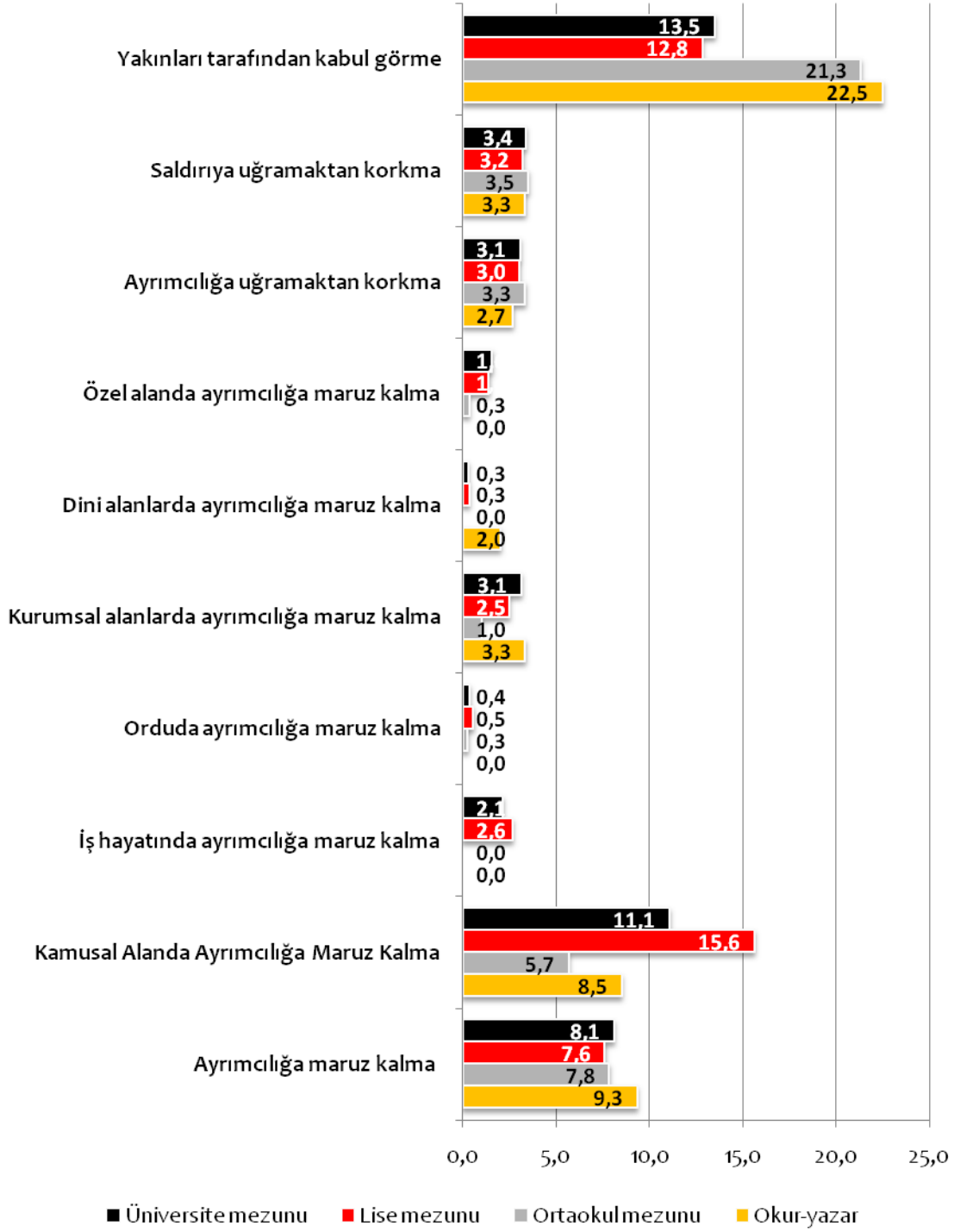
Eğitim düzeyinin çok önemli bir farklılaştırıcı etkisinin olmadığı, bununla birlikte eğitim düştükçe yakınlar tarafından kabul edilme düzeyinin yükseldiği görülmektedir. Benzer biçimde çalışma durumunun da yakınlar tarafından kabul edilmeyi etkilediği, çalışan katılımcılarımızın daha yüksek oranda yakınları tarafından kabul edildikleri gözlenmektedir.

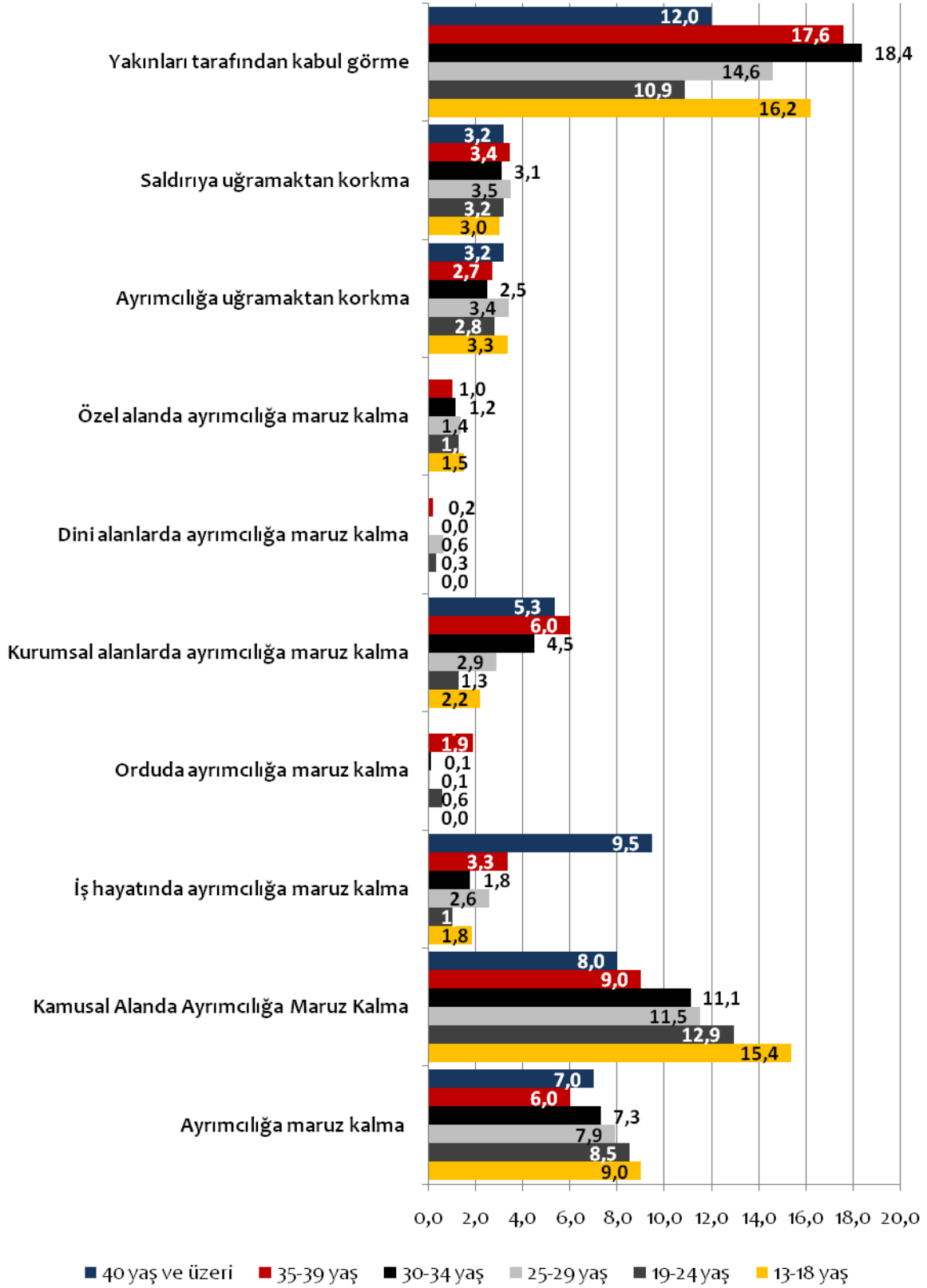
ayrımcılık ve şiddet örnekleri

Bundan sonraki dört yıl öğretmenlik yaptım. Bütün bu süre içerisinde gey, travesti ve transeksüel bir çok arkadaş edindim. Öğretmenliğimin son senesi gey olarak hayatımı sürdürmeyeceğime karar verdim. Git gide daha efemine olmaya başlamıştım. Eşcinselliğimden dolayı çok sevdiğim öğretmenlikten istifa etmek zorunda kaldım. Ankara'ya geri döndüm. Hayatımı sürdürmek için bir işe ihtiyacım vardı. Fakat eşcinselliğimden dolayı iş bulmakta zorlandım. Bu süre içerisinde travesti ve transeksüel arkadaşlarımın yanında yaşadım. Zor yıllarda yanımda anne dediğim travesti Sevgi'nin bana çok yardımı oldu. Hayatımı sürdürmenin başka yolu olmadığını gösterdi ve yıllar önce üniversiteyi bir şans olarak görerek kaçtığım seks işçiliğine geri dönmek zorunda kaldım. "Hayatım farklı yönlerde gelişmeye başlarken kadın olmanın bedelini bütün travesti ve transeksüeller gibi bende ağır bir şekilde ödemek zorunda kaldım. Seks işçiliği yaparken sadece seks işçilerine yönelik saldırılara değil aynı zamanda transfobik ve homofobik şiddete de maruz kaldım. Caddeden, merkezde polisin şiddeti bir yandan, saldırganların, çetelerin saldırıları, kaçırımları ile bugünlere geldim. Kadın olmaya çalışırken bu tür olaylar hayatımdan bir çok şeyi de beraberinde götürdü.

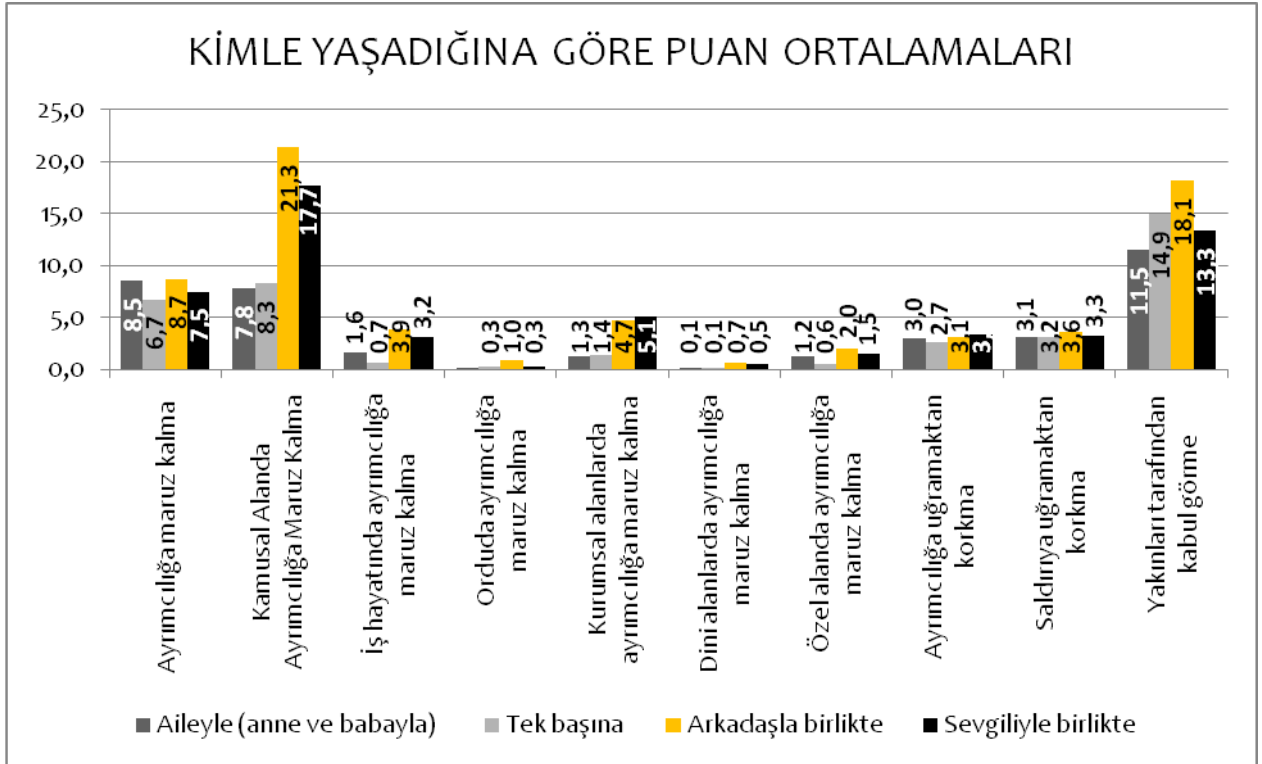
EĞİTİME GÖRE PUAN ORTALAMALARI

YAŞA GÖRE PUAN ORTALAMALARI

Yaşın genel olarak ayrımcılık deneyimleriyle ilişkisi olmasa da, yani hangi yaşta olursa olsun katılımcılarımız genel olarak ayrımcılığa maruz kaldıklarını belirtse de, farklı boyutlarda yaşın önemli farklılaştırıcı etkisi olduğu görülmektedir. Kamusal alanlarda ayrımcılığa maruz kalma yaş büyüdükçe azalırken, kurumsal mekanlarda ve iş hayatında giderek artmaktadır.

Katılımcılarımızdan arkadaşlarıyla ve sevgiliyle birlikte yaşayanlar kamusal alanlarda en yüksek düzeyde ayrımcılık algılamışlardır. Kurumsal ortamlarda da en yüksek düzeyde ayrımcılık algılayan katılımcılarımız da aynı gruptur. Yakınları tarafından kabul edilme düzeyi ise arkadaşlarıyla birlikte yaşayan katılımcılarımız açısından diğer gruplara göre oldukça yüksektir.

DEĞİŞKENLER ARASI İLİŞKİLER KORELASYON DEĞERLERİ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Ayrımcılığa maruz kalma	---	,255*	0,149	0,095	0,17	0,108	,246*	,193*	0,161	-0,093
2. Kamusal alanda ayrımcılığa maruz kalma		---	,378**	,525**	,639**	,414**	,277*	0,212	,321**	0,148
3. İş hayatında ayrımcılığa maruz kalma			---	,251*	,584**	0,167	0,182	0,06	0,136	0,245
4. Orduda ayrımcılığa maruz kalma				---	,472**	,890**	0,045	-0,04	0,054	0,277
5. Kurumsal alanlarda ayrımcılığa maruz kalma					---	,307**	0,178	0,134	0,198	,345*
6. Dini alanlarda ayrımcılığa maruz kalma						---	0,179	0,012	0,047	,465**
7. Özel alanda ayrımcılığa maruz kalma							---	0,037	0,099	0,149
8. Ayrımcılığa uğramaktan korkma								---	,706**	-0,133
9. Saldırıya uğramaktan korkma									---	-0,067
10. Yakınları tarafından kabul görme										---

Sonuç:

Araştırmamızın en önemli sonuçlarından biri, katılımcılarımızın cinsiyetleri ve cinsiyet kimlikleriyle ilgili geçişliliklerdir. Katılımcılarımıza uygulanan soru formunda, cinsiyetleri konusunda kendi algıları ve tanımlamalarının esas alınacağı bir biçim öngörülmüştür. Sonuçlar, katılımcılarımızın cinsiyet konusundaki algılarının kategorik olmadığını açıkça göstermektedir. Bu sonuç, cinsel kimlik ve cinsel yönelimlerin sınırlayıcı kategorik kapsamlar içinde hapsedilerek anlaşılamayacağını göstermekle beraber, homofobik ayrımcılığın sadece LGBTT bireylerin sorunu olmadığını göstermek açısından da önemlidir. Bu sonuçlar, ABD’de benzer araştırmaların sonuçlarıyla ilgili geliştirilen görüşler ışığında daha iyi anlaşılabilir; bu düşünceden hareketle tartışmayı aşağıda kısaca özetleyelim.

Amerika’daki gey ve lezbiyen hareketinin tarihine bakıldığında eşcinsellerin toplum içindeki statülerini değiştirme amacı taşıyan iki politik stratejinin olduğu görülmektedir. Her iki strateji de cinsel önyargının köklerini anlamak amacıyla farklı paradigmlar öne sürer. Günümüzdeki hakim strateji yenilikçi bir azınlık grubu politikası olarak değerlendirilebilir. Bu model eşcinsellerin heteroseksüellerle aynı sivil ve insan haklarına sahip oldukları fikri üzerine kuruludur. Bu “*eşcinsel hakları*” yaklaşımı, Amerika’da II. Dünya Savaşı sonrasındaki eşcinsel erkek hareketleriyle öngörülmüş olsa da 1970’li yılların ortalarında yaygın hale gelebilmiştir. Eşcinsel hakları hareketi, lezbiyen ve geylerin (ve ayrıca biseksüel ve transseksüel bireylerin) kültürel gelenekler, fiziksel sınırlar ve politik görüşler eşliğinde toplum içinde giderek görünür hale geldiklerini vurgulamaktadır. Bir diğer deyişle, gayler ve lezbiyenler, etnik bir grup gibi ayrı bir azınlık grubunu oluşturmaktadırlar. Eşcinsel hakları modeli günümüzdeki cinsel önyargı olgusunun bir azınlık grubunun tutumları paradigması temelinde anlaşılması gerektiğini önermektedir. Bu anlamda eşcinsellere ilişkin tutumlar, çoğunluk grubunun ırksal, etnik ve diğer azınlık gruplarına ilişkin tutumları ile psikolojik olarak benzerdir.

İkinci temel paradigma ise “*geylerin özgürleşmesi*” hareketi ve toplumun cinsellik ve toplumsal cinsiyete ilişkin görüşlerini radikal bir biçimde değiştirme amacını taşır. Bu paradigma Amerika’da özellikle de 1960’lı yılların sonları ile 1970’li yılların başlarında savunulan bir görüşü temsil etmektedir. Yeni Sol politikalar, kadın hareketi ve etnik azınlıkların mücadelelerinden etkilenen gey özgürleşmesi, her insanda biseksüel

eğilimlerin olabileceği bu nedenle de “eşcinsel” ve “heteroseksüel” şeklindeki mutlak ayırmadan vazgeçilmesi gerektiği düşüncesine dayanmaktadır. Bu düşünceye benzer olarak aynı dönemde lezbiyen feminist hareketin bazı katmanlarında da her kadının lezbiyen olma eğilimini taşıdığı fikri de savunulmuştur. Bu iki ideoloji de birbirinden ciddi biçimde ayrılıyor olsa da ve tek parça değillerse de hem gey özgürlükçülerinde hem de lezbiyen feminist bakış açısında, eşcinsellik ve heteroseksüelliğin ataerkil bir toplum tarafından bireylere yüklenen kategoriler olduğu veya değişen toplum ihtiyaçlarının, bireyin kendinde eşcinsellik eğiliminin varlığını fark etmesine yol açacak bir değişimi sağladığı şeklindeki argümanlara rastlayabiliriz.

Bu bakış açısı, eşcinsel hakları hareketine kıyasla daha farklı bir cinsel önyargı kuramı öne sürer. Yarı etnik, alt bir gruba karşı olan tutumları yansıtmaktan çok, kişinin kendine ilişkin tutumlarını özellikle de kişisel kimliğin ayrı ama birbiriyle yakından ilişkili yönlerine ilişkin tutumlarını anlamayı amaçlamaktadır. Öncelikle cinsel önyargı kişinin kendi cinselliğine ilişkin tutumlarıyla ilişkilidir. Kinsey ve arkadaşları (1948) yarım asırlık bir süre öncesinde, cinsel davranışın ve deneyimlerin heteroseksüellik ve eşcinsellik arasındaki kontinyum üzerinde yer aldığını, bu süreklilik içinde birbirinden keskin bir biçimde ayrılacak kategoriler olmadığını fark etmişlerdir. Birçok heteroseksüel eşcinsel davranışlarda bulunmakta veya hemcinsleriyle aralarında cinsel çekim hissetmektedir, aynı gey ve lezbiyenlerin heteroseksüel deneyimleri olduğu gibi. Sonuç olarak, bir kişinin deneyimlerini (heteroseksüel veya eşcinsel, gey veya straight) dikotomik bir biçimde haritalamak her zaman mümkün değildir ve bazı bireyler cinsellikleriyle ilgili emin olamamakta ve bir karmaşaya düşmektedirler.

Araştırmanın bulgular bölümünde ayrıntılı olarak izlenebileceği gibi, katılımcılarımızın % 80’ yakın bölümü farklı türlerde ayrımcılık deneyimlerinden en az birini yaşadıklarını belirtmişlerdir. Ayrımcılık deneyimleri sadece katılımcılarımızın kendi evlerinde daha az yaşanmakta, yakın çevrede ortalama düzeye yükselmekte ve kamusal mekanlarda en yüksek düzeye ulaşmaktadır. Aile içinde de saldırıya varan ayrımcılık yaşantıları gözlenmektedir. Bu sonuçlar, özellikle kamusal alanların içerdiği tehdit açısından ABD’deki araştırma sonuçlarıyla tutarlıdır.

İşe alınmama, hizmet alamama ya da normalden daha yüksek bedellerle hizmet alma, en temel insan hakkı olan sağlık hizmetlerinde bile hizmet alamama şeklinde ortaya çıkan ayrımcı davranışlar dile getirilmiştir. Dini inançlarla ilgili ibadetler sırasında olumsuz bakış ve jestler, hakaret ve tehditler yaşanabilmektedir. Askerlik sırasında hakaret tehdit vb. olumsuz deneyimler sıklıkla dile getirilmiştir.

Katılımcılarımızın yarısı ayrımcılığa uğramaktan, daha büyük çoğunluğu ise ayrımcılıktan kaynaklanan şiddetten ve saldırıya uğramaktan korkmaktadır. Cinsiyet kimliklerini “kadın” olarak belirten katılımcılarımızın, özellikle kamusal alanlarda ayrımcılığa maruz kalmaktan daha çok korku duydukları, bununla birlikte ayrımcılık yaşantılarının cinsiyet algısına göre değişmediği görülmektedir. Katılımcılarımızın yaklaşık 1/5’i özel yaşamları hakkında sorulan sorulara doğru yanıtlar vermemekte, sadece yaklaşık % 10’u her zaman doğru yanıtlar verdiğini belirtmektedir.

Sonuçlar genel olarak, katılımcılarımızın farklı kategorilerdeki “arkadaş” gruplarıyla daha açık ve rahat ilişkiler sürdürdükleri yönündedir. Aileden en büyük çoğunlukla açık olunan kişiler, kardeşlerdir, kardeşleri anne ve daha sonra babalar izlemektedir. eğitim düştükçe yakınlar tarafından kabul edilme düzeyinin yükseldiği görülmektedir. Benzer biçimde çalışma durumunun da yakınlar tarafından kabul edilmeyi etkilediği, çalışan katılımcılarımızın daha yüksek oranda yakınları tarafından kabul edildikleri gözlenmektedir. Kamusal alanlarda ayrımcılığa maruz kalma yaş büyüdükçe azalırken, kurumsal mekanlarda ve iş hayatında giderek artmaktadır.

Araştırmamızın katılımcıları, göreceli olarak yüksek eğitilmiş, yarısına yakını ailesiyle birlikte yaşayan, çoğunluğu genç ve çoğunluğu büyük şehirlerde yaşayan bir gruptur. Bir başlangıç çalışması niteliğinde olan bu çalışmanın sonuçları, LGBTT bireylerle yapılan ve raporumuzun farklı bölümlerinde yer verilen derinlemesine görüşmelerle birlikte değerlendirildiğinde, heteroseksist ayrımcılığın şiddete dönüşmesinin özel alanlardan kamusal alanlara ne kadar yaygın olduğunu açıkça görülmektedir. Daha düşük eğitilmiş ve daha güç koşullarda yaşamını sürdüren LGBTT bireyler için çok daha ağır bir tablonun yaşandığını söylemek aşırı bir yorum olmayacaktır.

Genel kaynakça

Göregenli, M. (2009). Ayrımcılığın Şiddeti: Nefret Suçları. Uluslararası Homofobi Karşıtı Buluşma, Anti-Homofobi Kitabı. KAOS-GL Yayınları, Ankara, 49-55

Göregenli, M. (2009). Gruplararası ilişki ideolojisi olarak homofobi. Uluslararası Homofobi Karşıtı Buluşma, Anti-Homofobi Kitabı. KAOS-GL Yayınları, Ankara. 8-18

Herek, G. M. & Cogan, J.C. & Gillis, J.R. (2002). Victim Experiences in Hate Crime Based on Sexual Orientation. *Journal of Social Issues*, 58(2), 319-339.

Herek, G. M. (1987). Religious Orientation and Prejudice: A Comparison of Racial and Sexual Attitudes. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 13(1), 34-44.

Herek, G. M. (2002). Heterosexuals' Attitudes Toward Bisexual Men and Women in the United States. *The Journal of Sex Research*, 39 (4).

Herek, G.M. (2000). Sexual Prejudice and Gender: Do Heterosexuals' Attitudes Towards Lesbians and Gay Men Differ? *Journal of Social Issues*, 56(2), 251-266.

www.kaosgl-org

EK.1.AYRIMCILIKVEŞİDDETÖRNEKLERİ

Türkiye’de kanun ve yasaların gerektiği gibi uygulandığını düşünmüyorum her şeyden önce. Neden diye sorarsan... Türkiye’de kanun ve yasaların gerektiği gibi uygulandığını düşünmüyorum her şeyden önce. Neden diye sorarsan, son iki polis davası ve daha önceki polisler ile ilgili davalar bunu gösteriyor. Polisten şiddet görüyorsun, keyfi olarak uygulama yapıyor. Seni durdurma yetkisine sahip oluyor. Her şeyi yapıyor. Transeksüelliğimiz üzerinden bunu yaşıyoruz. Karakola şikâyetçi olmaya gittiğinde, gittiğin karakol onların görev yaptığı karakol oluyor. İlk başta şikâyetinden vazgeçirmeye çalışıyorlar. İlla ki şikâyetçi olacağım dersen, avukatın yoksa kötü muamele ile karşılaşıyorsun. Avukatın geldiği zaman, her şey daha yumuşak, prosedürüne uygun bir şekilde yöntem değiştirerek, “sen şikâyetçi olamazsın. Olacaksın biz şikâyetçi oluruz. Güç bizde, polis biziz” şeklinde davranıyorlar. Doğal olarak, karakola gitmeden önce savcılığa telefon açıyorlar. Bilgiyi veren de onlar zaten. Doğal olarak savcılık da, gözaltında olmamız veya ifademiz alınıp serbest bırakılmamız yönünde davranıyor. Mahkeme sürecinde kâğıt geldiğinde her defasında yargılanan da biz oluyoruz. Bu sefer hem bu kadar şiddeti hem bu kadar ayrımcılığı yaşayan biz olup da bir de yargılanmak bu ülkede yargı sisteminin olmadığını gösteriyor. Ya da şikâyet edeceğin mercilerin de ön yargısının olduğunu gösteriyor. Sonuçta ben buradan kalkıp en ufak bir olayda savcılığa gitsem savcılık da bana bir önyargı ile yaklaşacak. Biz şunu söylüyoruz sürekli. Bunları çok fazla göz ardı etmeden gidelim şikâyetçi olalım. Her bir yeni dava yeni bir başlangıçtır. Yaşamımızdaki önyargı ve nefreti öldürür ve gerçekten demokrasinin olduğu bir yerde yaşamaya başlarsak, trans kimliğimiz yüzünden yaşadığımız zorlukların bir kısmının açılabilceğini düşünüyorum. Ama gel gelelim geldiğimiz nokta ne oluyor? Hep ön yargı ile karşı karşıya kalıyoruz. Bugüne kadar gittiğimiz hiçbir davada, kendi özelim için söyleyecek olursam, özellikle polise mukavemet adı altında yargılandığın dosyalarda hiçbir zaman yargılanan polis görmedim. Hep yargılanan bendim mesela. En son iki olay mesela bunun çok bariz bir göstergesiydi. Yolun en sol şeridinden gidiyorum ve hiçbir şekilde trafiği tehlikeye atma gibi bir durumumuz yok. Arabanın içerisinde toplam dört kişiyiz. Hiçbir anons yok, arkamızdaki polis arabasını görmedik. Sağ tarafta bekleyen bir polis arabası önümüze doğru direksiyonu kırdı. Orada kaza yapabiliirdik. Biz de o panik ile direksiyonu sağa çevirseydik orada hayatımızı kaybedebilirdik. Ama ne oluyor? Geliyorlar. “İneceksin arabadan” diyorlar. Niye ineceksin? Ben kimlik bilgilerimi gösteriyorum. Kendimi tanıtan bilgiler veriyorum. Zaten karakolun yüz aşinalığı var. Daha önceki olaylarda, arkadaşlarımızın uğradığı ihlaller ile ilgili rapor vermeye gittiğimiz zamanlardan bizi tanıyorlar. “İneceksin” diyorlar. Ben niye ineyim arabadan? Tamam ineyim. İnersem ne olacak? Kabahatler kanunundan ceza alacağım. 117 TL. Durup dururken, hiçbir suçum yokken seyahat özgürlüğüm engellenerek durdurulmam da ağırıma gidiyor. Bir polis diğerini çağırıyor. Diğer başka bir polis çağırıyor vs. O gün zaten kameraya her şeyi çekmiştik. Mahkemeye delilleri de sunduk. Bu sefer çok şaşırtıcı bir şekilde mükemmel bir yargılama sürecinden geçtik. Olumlu bir yargılama süreciydi. Konuşmamıza müsaade edildi. Azarlanmadık. Bir önceki seferde saçlarımdan çekilerek, biber gazı sıkılarak “Buse’ye vurun, Buse’ye vurun, gazı sıkın” denilerek gözaltına alınmışım. Sonuçta onların camiasında ve bizim camiamızda yıllardan beri tanınan bir insanım ve şiddet, aktivist kimliğim üzerinden bir de beni vuruyor. O geçmiyor, bir hafta sonra kabahatler kanununa göre yine aynı karakolun aynı polisleri tarafından, bu sefer hiç direnmeden, buyurun diyorum, ceza yemeye götürülüyorum. Arkasından bir hafta geçmiyor. Park halindeyken polis yine “niye duruyorsunuz?” ile başlayan cümleler ve suçumuzun ne olduğunu sorduğumuzda “travestilik yapmak”, travestiliğin suç olup olmadığını sorduğumuzda da şiddet gösterip tekrar karakola gidip hakkımda dava açılıyor. Benim dava açmam gerektiği halde, bir ay içerisinde üç kere bu duruma maruz kaldım. Geçmiş yaşamımda bir sabıkamın olması da bunları etkileyen bir şey. Sen “sabıkalsın” sonuçta ile karşılaşıyorsun zaten. Ne yaparsan yap, sen potansiyel suçlusun zaten. Potansiyel suçlu olman, -sabıkadan da geçtim- trans olmamdan, seks işçisi olmamdan vs. vs. olmamdan, o kişinin psikolojisinde sen nasıl bir tipsen ona göre koyup yorumluyor. O zaman da anlamını kaybediyor. Ben polislerin bize olan davranışının hiçbir tanesinin olumlu mu, olumsuz mu, hiçbir tane iyisi mi yok örneğine hep şey derim. Bu kadar polislik olay, bu kadar dava gördüm, gerçekten şunu net söyleyebiliyorum. İyi polis yok veya bizi iyi tanıyan polis yok. Bize karşı önyargısız polis yok. Bu örnekleri çoğaltabilirsin. Doğal olarak da yargı süreci artık benim için anlamlı bir şey olmaktan çıkıyor. Ben bu ülkede, devlet başkanı, cumhurbaşkanı, milletvekilleri sürekli şunları söylüyorlar. Türban yasası ile birlikte “bu ayrımcılıktır, olmaz, olamaz” cümleleri ile başlayan ve azınlıklara, ezilenlere, ötekilere karşı açılımlardan bahsederken onların konuşmaları da bana bir şey ifade etmiyor artık. Söylenenler, konuştukları, savundukları ve savunmaları gerekenler arasında dünya kadar uçurum oluyor. Ben de bu ülkenin bir vatandaşıyım. Benim hakkım nerde? Sen bu ülkenin bir başbakanı, bir -cumhurbaşkanı veya milletvekili isen benim hakkımı neden susarak savunmuyorsun ve beni neden bu hayatın içerisinde her defasında, bir değil, binlerce defa tecrit ediyorsun.

Ben önceden şunu sorardım kendi kendime. “Neden insanlar haklarını aramıyorlar? Neden insanlar mücadele etmiyorlar? Neden insanlar mahkeme süreçlerine gitmiyor?” Ben beş yıldır bu camianın içerisindeyim. Beş yıldan beri seks işçiliği yapıyorum, beş yıl öncesini ve beş yıl sonrasını hatırlıyorum. Şu an bana herhangi bir konuda “git polisten şikâyetçi ol, git şunu yap, git bunu yap” derlerse ben yıllardan beri aktivizm ile uğraşan bir insan olarak yapmam artık. Veya sesimi keser, dayağımı yer ya da cezamı yer giderim. Benim her avukat tutmam çok yüklü miktarlara mal oluyor. Kabahatler kanunundan bir ceza almam 125 TL'ye mal oluyor. Sonuçta seks işçiliği yaparak bu paraları ödemek zorunda kalıyorum veya bunun stresi ile “yargılanacak mıyım? Cezaevine mi gireceğim? Polisler daha mı çok kafasına takacak? Daha mı çok şiddete maruz kalacağım?” yaşıyorum. Her geçen gün şiddetin dozajı da artıyor. Balyoz'un çıkması ile birlikte, camları çerçeveleri indirilen, Mamak çöplüklerine atılan, hayatın dışına, şehir dışlarına sürülen, gündüz yaşamaları neredeyse engellenen hep bizler oluyoruz. Bütün bunları düşündüğünde de kime, neye karşı demokrasi? Demokrasi haklı olanın yargılanması ise, ben diğer transları da anlarım artık. Ne diye şikâyetçi olacağım! Şikâyetçi olup ne yapacağım? Sabah dokuzda mahkeme oluyor. Sen beşe kadar çalışan bir insansın. Dokuzda mahkemeye gitmek bizim için bir şiddet. Veya o gün çalışmaman gerekiyor. Ya başına bir şey gelirse diye? Gitmezsen de zaten yargılanan bir insansın, bunun cezasını yiyeceksin. Her tarafı ile elini kolunu bağıyor. Sen bu ülkede ne diye yargıya güveneceksin. Ben açıkçası yargıya olan inancımı kaybettim. Bu yaşamın içerisinde mücadele vereyim derken, bir şekli ile, o senin mücadele edeceğin yerden alıp başka bir yere koyuyorlar. Eleştirdiğim her şey son dönemlerde başıma gelir oldu. Demek ki koşulları da o zaman iyi tayin edemiyorduk. Kim olursa olsun, bir kere hakkını savunur, iki kere hakkını savunur, üç kere savunur, dört kere savunur, beşincide de hala haklı iken, hakkını savunmaya çalışırken haksız duruma düşürülüp de bütün gün kötü muameleyle maruz kalmayı göz önüne alarak da artık hak diye bir şey olmadığını düşünür ve hakkını savunmamaya başlar.

Bir hafta içinde translara yönelik kaç tane olay oldu dersen, altı-yedi tane sayabilirim. Sokaktan geçen insanlar arabalara taş attılar. Karakola gidildi, şikâyetçi olundu. Bir arkadaşımız iki arabanın arasında sürüklendi vs. vs. buna benzer bir sürü olay. Artık umursamıyoruz. Kendi başımızın çaresine bakıyoruz açıkçası. Polise gitmiyoruz. Onlardan bir şey istemiyoruz. Zaten her gittiğimizde yapılan muamele çok belli. Polis çoğu zaman da her iki tarafa da müdahale etmiyor. Sanki iki tarafta da pislik, “bırakalım birbirlerini yesinler, pislikleri pislikler temizler ancak” diye düşünüyorlar.

Pvsk'dan sonra (polis vazife ve selahiyet kanunu) hiçbir anlamı kalmadı. Polise o haklar verildikten sonra hiçbir anlamı kalmadı. Hatta bu kanundan sonra polisler “artık kaçamazsınız, kaçarsanız vururuz” demeye başladılar. Şiddet arttığı gibi bir de yasalarda hak sahibi değilsin. İşin kötü tarafı bu. Polis sana şiddet uyguladığında, dövdüğünde, ceza kestiğinde hiçbir şekilde derdini anlatamıyorsun. Sen suçlusun, bu kadar basit. Bir şekilde yolunu yöntemini bulup buna dair şeyler yapıyorlar.

1970'li yıllarda kimse bize ev vermezdi. Yedi sekiz lubunya bir evde, bir odada kalırdık. Bulduğumuz evlere de ev denmiyordu. Kendimize ait bir oda değil, kendimize ait bir kupamızın bile olmadığı zamanlardı.

Tarlabası'nda bir sokak Abanoz. 1970'lerde İstanbul'un ilk genelevinin olduğu sokak. İlk başlarda "madam" olarak tabir edilen Ermeni, Rum Ve Rus gacılar çalışmış. Ondan sonra Zürafa Sokağı'na taşındı genelev. Hatta Abanoz kapandıktan sonra kadınlar Galatasaray meydanında çark atıyorlardı. Abanoz'da yavaş yavaş, 61 anayasasının da etkisiyle pansiyonlar şeklinde evler açılmaya başladı. İlk pansiyon 1974'de açıldı. Travestiler, transeksüeller, has gacılar, İtalya'dan Rusya'dan, Bulgaristan'dan, Yugoslavya'dan, Kıbrıs'tan, Yunanistan'dan lubunyalar gelip sokakta hep birlikte çalışıyorduk. Kör Leyla, Hatice, İlyas, Sok Sok Meral, Sidikli Leyla, Yücel Anne evlerin sahipleriydi. Bundan 24 sene önce polisin baskısı bu kadar şiddetli değildi ama.

O zaman sokakta 'erkete'ler (gözcü) dururdu. 'Engin' aramızda parolaydı. Engin dendiği zaman kapılar kapanırdı. O dönemde yeni bir ekipler amiri geldi. Aksilik bu ya amirin adı da Engin'miş. Engin bu durumdan çok rahatsız oldu ve ciplerle kapılarımızı kırıp evin içine girmeye başladı. 'San' diye bir patron vardı. Çok kaşardı. Amire gidip "Ben seni trans kolisi" yapacağım dedi ve o ekipler amiri bir numaralı trans kolisi oldu.

Ondan sonra baskılar iyice azaldı.

siyasetin gölgesinde

1974'te, Ecevit başkanlığındaki Cumhuriyet Halk Partisi (CHP), Milli Selamet Partisi'yle (MSP) koalisyon hükümeti kurdu. Abanoz kapandı. 'Kırbaç' diye bir ahlak baş komiser geldi. Diğer ahlak komiserlerine nazaran çok dinci ve eli sopalıydı. Biz de "vur kaç" çalışıyorduk. Kapı aralıklarında çalışıyorduk. Çatıların üstüne çıkıyorduk. Muhtar gelirdi, diğer evlerin kırılan kiremitlerin parasını bizden tahsis ederdi. 1975'de Demirel hükümeti geldiğinde ise, artık daha çok özgürdük, evler çalışıyordu. Biz de rahat yaşıyorduk. Gayet rahattık. O zaman travestiler görünür değildi. Herkes dört duvar arasında çalışıyordu. Sokağa çıkmak gibi bir derdimiz yoktu. Şimdilerdeki gibi sokaklarda boy göstermek zorunda kalmıyorduk. O zaman da vardık. Herkes işine gücüne giderdi. Sonrasında her birimiz evlerimize dönerdik. 70'li yıllarda daha özgür yaşayabildiğimizi düşünüyorum.

Sadettin Tantan dönemi... Şube başkanı olarak göreve başladı. O zamanki Tepebaşı Gazinosu'nda bütün patronları topladı ve "Gece 12'ye kadar çalışacaksınız, 12'den sonra kapatacaksınız" demiş. O zaman Elmadağ'a kadar her yerde pansiyonlar vardı ve kırmızı ampuller hepsinde yanardı. Patronlar birkaç gün saat 12'ye uydular. Daha sonra 'aman' dediler. Gece sabahlara kadar evler çalışmaya devam etti. Bir gün Tantan genel bir baskın yaptı. Belediye otobüsleri ile sokakları kesti. Bütün müşterileri otobüslere doldurdular ve Sansar Han'a, yani Sirkeci Emniyeti'ne götürdüler. Abanoz dönemi böylece kapanmış oldu. **dolapdere'nin gecekonduları** Patronlar Abanoz'dan sonra boş durmadılar ve hep birlikte Dolapdere'ye geçtik. Elmadağ'dan aşağıya inen yolun orası çöplüktü. Tek bir arabanın geçebileceği bir yol vardı. Gecekonduarda, barakalarda çalışmaya başladı. Eski patronlardan Kör Hatçe, Sidikli Leyla, Kör Meryem, hep birlikte orda yer açtık. Bir Abanoz devri kapandı Dolapdere devri açıldı. Rüşvet her zaman vardı ve orda da devam ediyordu. Evleri briketlerden yapıyorduk. Polis geliyor yıkıyordu, biz yeniden yapıyorduk. Çalışmaya devam ediyorduk. Geliyorlardı yıkıyorlardı, biz de yeniden yapıyorduk. Dolapdere'de uzun süre çalıştık. Sonrasında bir daha oturmayacağımız ve yeniden inşa edemeyeceğimiz şekilde evleri yıktılar. **Ülker sokağı, bildik hikâye** Dolapdere'den sonra, Ülker Sokağı ve Bayram Sokağı açıldı. Ben 80 ihtilalinden sonra Ankara'ya geldim. Ankara'da durum iyiydi. Hepimiz rahattık. Ülker Sokağı ise, bildiğimiz hikâye: On yılı aşkın bir süre aynı mahallede oturan komşular bir gün uyandılar ve transeksüellere ahlaksız olduğuna, onlarla aynı mahallede yaşamak istemediklerine karar verdiler. Ülker Sokağı'nda bir direniş yaşandı. Transeksüellere evleri basıldı, yakıldı, yıkıldı. Mahalle esnafı tehdit edilerek transeksüellere mal satmaları engellendi. Ve transeksüeller teker teker sokağı terk etmek zorunda kaldılar. **suç unsuru: kondom** Bugün ev baskınları daha şiddetli devam ediyor. Fuhuş suç olmadığı halde evlerde kondom bulunması 'suç' sayılıyor, evlere keyfi baskınlar yapılıyor. Kapılar balyozlarla parçalanıyor. Ve bunlar şov amaçlı, medyanın gözleri önünde yapılıyor.

Geçen sene İstanbul'da her transeksüel 'evim ne zaman basılacak' korkusunu yaşadı. Bir sürü apartman, ev basıldı. Onlarca transeksüel sokakta kaldı. Bayram Sokağı'ndaki ev baskınlarının artistik fotoğrafları gazetelere de yansıdı. En son şubat ayının ilk haftasında Zafer Palas'ta yeniden evleri bastılar. Polis izne gerek duymadan evlerimizi basabiliyor. Sanki 11 Eylül zanlılarını yakalamış Amerikan polisleri gibi bütün apartmanı sarıyorlar, evlerin altını üstüne getiriyorlar. Fuhuş yapıldığı gerekçesiyle ev basılırken ne arıyorlar? Polis en son ev baskınında, transeksüellere evleri yanında, şikâyetçi olan "güya" aile evlerini de arattılar. Evlerde bir şey bulunmuyor tabi. Suç unsuruna rastlanmıyor. Ama sadece transeksüellere yaşadığı huzursuzluk yanlarına kalıyor... Esnaf transeksüelleri mahkemeye vermeye başladı. Sürekli polis baskınına maruz kalıyorlar. Polis baskın yaptığı zaman sadece transeksüeller değil mahalle esnafı da rahatsız oluyor. Ancak onlar faturayı polise değil, transeksüellere kesiyorlar ve bizlerden şikâyetçi oluyorlar. **evlerimiz için mücadele ediyoruz** Eskiden evler basılacağı zaman bir gün önceden gelir haber verirdi. Şimdi ise ellerinde mühürlerle geliyorlar. Sen de gündelik kıyafetinle, terlikle sokakta kalıyorsun. Örneğin 64 yaşında bir transeksüel arkadaşımız sokakta terlikle kaldı. Evcil hayvanlar, kuşlar, balıklar evde bırakıyorsun. Evin mühürlerinin açılması, yeniden evine kavuşabilmen için de en az birkaç hafta sokakta kalıyorsun. İstanbul'un her yerinde transeksüeller var; ancak, ev baskınlarının Beyoğlu bölgesinde yoğunlaştığını görüyoruz. Aslında bunun sadece transfobiyle açıklanabileceğini düşünmüyorum. Beyoğlu'nun giderek kıymetlenmesiyle birlikte transeksüeller, fuhuş yaptıkları gerekçesiyle yıldırılmaya çalışılıyor. Ev herkes için huzurlu bir yer olması gerekirken transeksüeller için artık, güvenli, huzurlu olarak nitelendirilemeyecek bir hal aldı. Biz kendi hayatlarımız için, güvenli, huzurlu ve mutlu evlerimiz için mücadele ediyoruz.

